Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

20-ЙИЛ ЧИҚИШИ

№ 244 (4960).

13 ДЕКАБРЬ ПАЙШАНБА 1973 ЙИЛ.

Баҳоси 2 тийин.

Кеча Ватанимиз пойтахти Москвада СССР Олий Советининг сессияси ўз ишини бошлади

ХАЛҚ БАХТ-САОДАТИ — ОЛИЙ МАҚСАДИМИЗ

САККИЗИНЧИ ЧАҚИРИҚ СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ЕТТИНЧИ СЕССИЯСИ

Совет мамлакати тўққизинчи беш йилликнинг учинчи йилини, зарбдор меҳнат билан ўтган, социалистик мусобақа кенг қулоч ёзган йилни тугалламоқда. 1973 йил ленинчи Коммунистик партиянинг тинчликсевар ташқи сиёсатида катта муваффақиятлар билан нишонланди. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев Ҳиндистон Республикаси парламентида сўзлаган нутқида Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXIV съезди ишлаб чиққан тинчлик программаси давлатимиз ташқи сиёсат фаолиятининг платформаси бўлиб қолганлигини айтди. Ўртоқ Л. И. Брежнев бундай деб таъкидлади: «...Янги жамият қуришнинг ўз кўлами жиҳатидан улуғвор планларини амалга ошириш учун совет халқига тинчлик, осойишта халқаро вазият керак, бошқа давлатлар билан ўзаро манфаатли иқтисодий ва илмий-техникавий алоқаларни кенгайтириш лозим».

КПСС Марказий Комитетининг 10 ва 11 декабрда бўлиб ўтган пленуми СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1974 йилги давлат плани ва СССР давлат бюджети лойиҳаларини муҳокама қилди.

Пленум партия XXIV съездининг ички ва ташқи сиёсат соҳасидаги қарорларини амалга ошириш юзасидан КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг фаолиятини, КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев нутқида баён этилган қоидалар ва хулосаларни батамом ва тўла-тўкис маъқуллади.

Пленум 1974 йил планини тўла ва ошириб бажариш умуман беш йилликни муваффақиятли тугаллаш учун ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлади, мамлакатнинг иқтисодий потенциалини янада юксалтириш, халқнинг моддий фаровонлигини ва маданий даражасини ошириш учун шароит яратади, деб ҳисоблади.

12 декабрь куни Кремлда кўп миллатли ватанимиз барча халқларининг вакиллари — СССР Олий Советининг депутатлари тўпланишди. Бу ерда саккизинчи чақириқ СССР Олий Советининг еттинчи сессияси иш бошлади.

Сессияда Совет Иттифоқидаги чет эл дипломантлари ҳозир бўлдилар.

Эрталаб СССР Олий Совети палаталарининг — Иттифоқ Совети билан Миллатлар Советининг дастлабки алоҳида-алоҳида мажлислари бўлиб ўтди. Бу мажлислар СССР Олий Совети палаталарининг Кремлдаги мажлислар залида ўтказилди. Иттифоқ Советининг мажлисига Иттифоқ Советининг раиси депутат **А. П. Шитиков** раислик қилди. Миллатлар Советининг мажлиси Миллатлар Советининг раиси депутат **Е. С. Насриддинова** раислигида ўтди.

Палаталарнинг мажлисларида ҳозир бўлган сессия қатнашчилари сессиялар ўртасидаги даврда вафот этган депутатлар С. М. Буденний, Н. А. Вороновский, С. Я. Зайченко, Г. В. Зубарев, А. Н. Комаровский, А. К. Кортунов, Ш. Сиёпаров хотирасини ўринларидан туриб ҳурмат билан эсга олдилар.

Палаталарнинг алоҳида-алоҳида мажлисларида Иттифоқ Совети билан Миллатлар Совети мандат комиссияларининг СССР Олий Советига янги сайланган депутатларнинг ваколатларини текшириш тўғрисидаги докладлари тингланди.

Сессиянинг қуйидаги кун тартиби тасдиқланди:

1. СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1974 йилги давлат плани тўғрисида.
2. СССРнинг 1974 йилги давлат бюджети тўғрисида ва СССРнинг 1972 йилги давлат бюджетининг ижроси ҳақида.
3. СССР Олий Совети Президиумининг фармонларини тасдиқлаш тўғрисида.

Сессиянинг иш тартиби ҳам тасдиқланди.

Соат 12 да Катта Кремль саройида саккизинчи чақириқ СССР Олий Совети еттинчи сессияси Иттифоқ Совети билан Миллатлар Советининг биринчи қўшма мажлиси бошланди.

Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. А. Громико, А. П. Кириленко, А. Н. Косигин, Ф. Д. Кулаков, Д. А. Кунаев, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорний, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, В. В. Шчербицкий, П. Н. Демичев, П. М. Машеров, Б. Н. Пономарев, Г. В. Романов, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев ўртоқларни депутатлар ва меҳмонлар ўринларидан туриб, гулдурос, давомли қарсаклар билан кутиб олдилар.

Иккала палатанинг қўшма мажлисини СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг раиси депутат **А. П. Шитиков** очди.

Кун тартибидаги биринчи масала юзасидан «СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1974 йилги давлат плани тўғрисида» СССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари, СССР Госплани раиси депутат **Н. К. Байбаков** доклад қилди.

Кун тартибининг иккинчи масаласи юзасидан «СССРнинг 1974 йилги давлат бюджети тўғрисида ва СССРнинг 1972 йилги давлат бюджетининг ижроси ҳақида» СССР молия министри депутат **В. Ф. Гарбузов** доклад қилди.

(ТАСС).

Моҳир механизатор

Абдужаббор Тошев «Коммунизм» совхозида йигирма уч йилдан бери механизатор бўлиб ишлайди. Аввало у техникани сифатли ремонт қилишга ва унинг ҳамиша бекаму кўст ишлашига эътибор беради. Шунинг учун ҳам у совхоз механизаторлари ўртасида биринчиликни қўлдан бермай келади.

А. Тошев ишлаётган бригада 110 гектар ерда деҳқончилик қилади. Шу майдоннинг ярми унга бириктилган. Бу йил бригада ҳар гектар ердан 35 центнердан пахта йиғиб олиб ,ўз мажбуриятини ошириб бажарди. Йиғим-терим айниқса қисқа муддатда ўтказилди. Фақат бригада эмас, «Коммунизм» совхози ҳам районда биринчилар қаторида маррага етиб келдилар. А. Тошев ўз агрегати билан мавсумда 80 тонна пахта терди.

Абдужаббор аканинг турмуш ўртоғи Шарофат опа ҳам меҳнатсевар аёллардан. У ўн бир нафар фарзанднинг онаси. Болаларини яхши тарбиялаш билан бирга совхоз ишида ҳам актив қатнашади. У ҳар йил кўкламда пилла қурти боқади, бу йил у 110 килограмм ўрнига 160 килограмм пилла етиштирди.

Яқинда совхоз маъмурияти бу оиланинг меҳнатларини тақдирлаб, енгил машина беришга қарор қилди.

Д. ЖУМАНОВ.
Оққўрғон райони.

ЯНГИ ЗАФАРЛАР САРИ

1-«Пискент» совхозининг ерлари Тошкент денгизидан бошланади. То Пискент шаҳрига боргунча йўлнинг икки томонида уфққа туташган паст-баланд қир-адирларда бундан ўн-ўн беш йиллар аввал ғалла етиштирилар эди. Эндиликда бу ерларда олтин бошоқларнинг ўрнини олтин чаноқлар эгаллади.

Шуни айтиш керакки, хўжалик пахтакорлари ердан, сувдан унумли фойдаланишга алоҳида эътибор берадилар. Экин майдонидан унумли фойдаланишга ҳаракат қиладилар. Ер фонди маъмуриятнинг қатъий назорати остида.

Энг муҳими, улар ҳосилдорликни ошириш учун тинмай курашадилар. Дарҳақиқат, пахтакорнинг маҳорати кўпинча ана шунда намоён бўлади. Масалан, 1972 йили хўжалик 3 минг 710 гектар майдонга чигит экиб, гектаридан 28,5 центнердан ҳосил йиғиштириб олган эди. Халқ хўжалик плани ошириб бажарилган бўлса-да, бу ютуқлар уларда қаноат ҳосил қилмади. Ҳамиша олдинга, катта зафарлар қучишга интилаётган совхознинг азамат деҳқонлари ҳосилдорликни янада ошириш учун курашга бел боғладилар. Тажрибакор пахтакорлар ютуқ ва камчиликларни чуқур таҳлил қилдилар, барча имкониятларни ҳисобга олдилар.

Тўққизинчи беш йилликнинг зарбдор йили бошиданоқ бўлим бошқарувчилари, бригада бошлиқлари ,сувчилар ва механизаторларнинг фикри-зикри ҳосилдорликни оширишга қаратилди. Илғор тажриба, фан ютуқлари асосида бутун вегетация даврида ўсимлик зўр эътибор билан парвариш қилинди. Тўла гектар ҳосил этилди. 800 гектар ғўза суюқ ўғит билан озиқлантирилди.

Натижа чакки бўлмади. Хўжалик пахтакорлари давлатга пахта топшириш йиллик планини муддатидан илгари бажардилар. Пландаги 26,5 ўрнига 29,3 центнердан «оқ олтин» етиштирилди. 10860 тонналик хирмон кўтарилди.

Совхоз маъмурияти, партия ва касаба союз комитетлари мавсумда бутун ишчи кучларини, техника воситаларини сафарбар этдилар. Бу муҳим ишда ташкилотчилик намуналарини кўрсатдилар. «Зангори кема»лар унумли ишлаши учун пухта тайёргарлик қилинди. «Зангори кема» капитанларининг меҳнат унумдорлигини ошириш, илғорлар тажрибасини кенг қанот ёйдиришга қаратилган зарур чоралар амалга оширилди. Натижада техника ёрдамида териб олинган пахта ҳар бир машинага ўртача 90 тоннага тўғри келди. Бу эса ўтган йилдагига нисбатан қарийб 20 тоннага зиёддир. Бир центнер пахта таннархи 1,5 сўмга камайди. Бунга ўғитлардан яхши фойдаланиш, сифатсиз ишлашга барҳам бериш, меҳнат унумдорлигини кўтариш, бошқа харажатларни қатъий контроль остига олиш натижасида эришилди Шундай қилиб, хўжалик зарбдор йилда 1 миллион 416 минг сўм соф даромад кўрди. Бу ишчиларнинг моддий фаровонлигини янада оширишга имкон беради,

Эришилган бу йилги ютуқ ҳам хўжалик пахтакорларида етарли даражада қаноат ҳосил қилгани йўқ. Улар келгуси йил янада юқори ҳосил етиштириш мақсадида қатор тадбирларни амалга оширишга киришдилар. Гектаридан 33 ва 37 центнердан «оқ олтин» етиштирган Ўринбой Муборақов, Карим Шоимов, Умарқул Қосимов, Ҳалил Иброҳимов, Даштон Гайдаров каби юқори ҳосил усталарининг ютуқлари хўжалик пахтакорларининг кенг доирада бўлган йиғилишида чуқур таҳлил қилинди. Ер шароити, бирдек бўлса-да, лекин паст ҳосил кўтарган бригада бошлиқларининг хато, камчиликлари очиб ташланди. Илғорларнинг тажрибаларини ёйиш тадбирлари ишлаб чиқилди.

Шу кеча-кундузда келгуси йил мўл-ҳосили учун кураш қизитиб юборилган. Пахтакорлар гектаридан 32 центнердан «оқ олтин» кўтариш учун аҳд қилишган. Мавжуд ерларнинг ҳаммаси сифатли қилиб шудгорланди. Шудгорлаш олдидан 2 минг тоннага яқин аммофос чиқарилди. Бир неча минг тонна маҳаллий ўғит сепилди.

Илғор тракторчилардан Шомурод Ҳасанбоев, Нурмурод Нормафов, Расул Умаров каби азамат йигитлар ерни шудгорлашда яхши меҳнат қилишди.

Сўзи билан иши бир, пахтакор номини улуғлайдиган 1-«Пискент» совхозининг азамат деҳқонлари келгуси йилда янада юқори ҳосил етиштириш учун ҳозирдан катта тайёргарлик кўрмоқдалар.

М. ИБРОҲИМОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

МЕҲНАТ ВАХТАСИДА

КОММУНИСТИК меҳнат зарбдори Татьяна Павлюк Тошкент химия-фармацевтика заводининг зарбдор ишчиларидан. Беш йиллик меҳнат вахтасида туриб ишлаётган бу меҳнатсевар аёл кунлик нормасини 160 процентга етказиб адо этмоқда.

В. Таран фотоси.

«ТАШКЕНТКАБЕЛЬ» заводининг коллективи ҳал қилувчи йилда баракали меҳнат қилмоқда. Улар кўпгина дўст мамлакатларнинг буюртмаларини ҳам муддатидан илгари бажаришга эришмоқдалар. Суратда: завод ишлаб чиқариш участкаларининг бирида.

Н. Ключнев фотоси. ТАСС фотохроникаси.

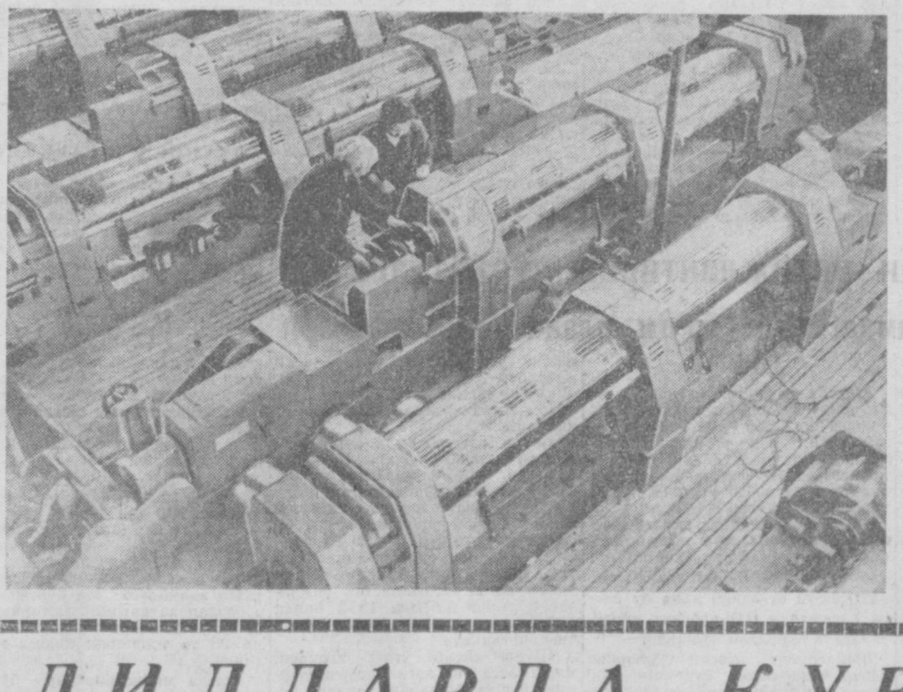

ИНСТИТУТ БАЙРОҒИДА — ОРДЕН

Ўзбекистон ССР Фанлар Академияси Астрономия институтининг юз йиллиги Меҳнат Қизил Байроғи ордени билан нишонланди. Ҳукуматнинг юксак мукофоти Ўрта Осиёдаги шу энг кекса илмий муассаса коллективига 10 декабрда топширилди.

Республика пойтахти жамоатчилигининг жуда кўп намоёндалари институт мажлислар залига тўпланишди.

СССР Олий Совети Президиумининг фармони ўқиб эшиттирилди. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми раисининг ўринбосари А. С. Абдалин институт байроғига орденни тақиб қўйди.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Вице-президенти С. Х. Сирожиддинов, Математика институтининг директори, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси М. С. Салоҳиддинов, «Ўзбексельмаш» заводи лабораториясининг бошлиғи М. Н. Насруллаев, Ўзбекистон ССР Фанлар Академияси механика ва бошқариш жараёнлари бўлимининг раиси Б. Қ. Қобулов, Беруний номидаги Шарқшунослик институти директорининг, ўринбосари П. Г. Булгаков, Улуғбек номидаги Китоб кенглик станциясининг директори А. М. Калмиков юбиляр институт коллективини табриклаб, унга янги муваффақиятлар тиладилар.

Ўзбекистон ССР Фанлар Академияси Астрономия институтининг директори академик В. П. Шчеглов астрономия фанини ривожлантириш тўғрисида ғамхўрлик қилганликлари учун коммунистик партия ва совет ҳукуматига қизғин ташаккур билдирди ва коллектив ўзининг ижодий меҳнати билан Ўзбекистон астрономлари фаолиятига берилган юксак баҳони ўз ижодий меҳнатлари билан оқлашга шай эканлигини изҳор этди.

Йиғилишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари О. У. Салимов, республика Министрлар Совети раисининг ўринбосари М. Т. Турсунов иштирок этдилар.

(ЎзТАГ).

ИЛҒОР САБЗАВОТКОР

Калинин номли колхозда Одил Қодиров бошчилик қилаётган бригада аъзолари бир неча йилдан бери пешқадамлик қилиб келади.

Санобар мактабда ўқиб юрган кезларида, ёзги каникулда шу бригада даласида ишлаб деҳқонларга ёрдам берарди. 1971 йили Санобар ўрта мактабни муваффақиятли тугаллади. Ўша кезда моҳир деҳқон Одил Қодиров ҳузурига келди.

— Далангизда ишламоқчиман, — деди Санобар.

— Яхши ўйлабсан, қизим, деди бригадир, қаерда, қайси касбда ишламагин, бахт, обрў-эътибор, қозониш меҳнатингга, ўзингга боғлиқ.

Эндиликда Санобар бригаданинг пешқадам аъзоларидан бири ҳисобланади. Меҳнатда, жамоат ишларида ўрнак кўрсатаётган бу қиз тезда колхозчилар ҳурматини қозонади. Катта ишонч билдириб, уни қишлоқ Советига депутат қилиб сайлашди. У актив жамоатчи, комсомол аъзоси, сайловчиларнинг ишончини оқлаш учун янада зўр ғайрат билан меҳнат қилмоқда.

К. МАШРАПОВА.
Бўстонлиқ райони.

ОЛДИНГИ САФДА

Чирчиқ қаттиқ қотишмалар ва ўтга чидамли металлар комбинатида беш йиллик планни тўрт йилда бажариш учун кураш кундан-кун қизғин тус олмоқда. Бу умумхалқ ҳаракатида коммунистлар авангардлик қилишяпти.

Ойлик топшириқларини муттасил ошириб адо этаётган С. Бўрибоев социалистик мусобақада кўпчиликка намуна бўлмоқда. У комбинатда биринчилар қаторида «Коммунистик меҳнат зарбдори» деган шарафли номни олишга муяссар бўлган ишчилардан. Кунлик иш нормасини 130—135 процентдан ошириб адо этмоқда.

Меҳнат зарбдори ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаш, ички резервларни қидириб топиш, маҳсулот сифатини яхшилаш борасида қатор таклифлар билан чиқди. Шу билан бирга у актив жамоатчи ҳамдир. У корхона партия комитети бюросининг аъзоси, биринчи цех касаба союз ташкилоти раисининг ўринбосари, ўртоқлик судининг раисидир.

Коммунист С. Бўрибоев ишлаб чиқаришда ҳам, жамоат ишларини бажаришда ҳам кўпчиликка намуна бўлмоқда.

Т. УРУНОВ.

ДИЛЛАРДА ҚУВОНЧ

Бўкалик пахтакорлар зарбдор йилда улкан ғалабани қўлга киритдилар, эл хирмонига 56 минг тоннадан зиёд «оқ олтин» етказиб бериб, ўз ваъдаларини шараф билан бажардилар. Бизнинг хўжалик пахтакорлари ҳам «оқ олтин»дан мўл-кўл ҳосил етиштиришда районда фахрли ўринлардан бирини эгалладилар. 600 гектар майдонга чигит экиб, меҳр билан парвариш қилдилар. Халқ хўжалиги планида белгиланган 24 центнер ўрнига 30 центнердан ҳосил етиштириб, мажбуриятни шараф билан адо этдик. Хўжалигимиз пахтакорлари кейинги уч йил ичида ҳосилдорликни гектар бошига тўрт-беш центнерга оширишга эришдилар. Бунда минерал ва маҳаллий ўғитлардан, техникадан самарали фойдаланиш, агротехника фани ютуқлари ва илғорларнинг тажрибасини дадиллик билан ишлаб чиқаришга жорий этиш катта роль ўйнади.

Қувончлиси шундаки, бу йил етиштирилган ялпи ҳосилнинг 92 процентини «зангори кема»лар ёрдамида териб олдик. 1440 ўрнига 1725 тонна пахта хирмони кўтариб, берган ваъдамизни адо этдик. Етиштирилган ҳосилнинг қарийб ҳаммаси юқори сортларга топширилди.

Хўжалигимиз эришган бу ютуқларда Ғани Ғофуров, Бозорбой Шомуродов, Абдуазим Теленчиев, Битора Холиқулов каби моҳир пахтакорларимизнинг қўшган ҳиссалари ҳурматга лойиқдир.

Етиштирилган ҳосилни йиғиб-териб олишда механик-ҳайдовчиларимиз ажойиб меҳнат намуналарини кўрсатдилар. Жумладан, Пардабой Имонов мавсумда 312 тонна пахта териб, районда илғор механизаторлар қаторидан фахрли ўрин эгаллади. Ленин орденли механизатор Алибой Шодмонов эса, зангори кема бункеридан 250 тоннага етказиб пахта тўкиб, хўжалигимизда иккинчи ўринни эгаллади.

Бу йилги эришилган ғалабадан севинчга тўлган пахтакорларимиз келгуси йил мўл ҳосили учун курашни қизитиб юбордилар. Улар ҳар гектар ердан 35 центнердан пахта етиштирамиз, деб аҳд-паймон қилдилар. Ана шу мақсад йўлида кузги-қишки дала ишлари қизғин олиб борилянти. Барча майдонлар сифатли шудгордан чиқариб қўйилди. Ариқ-зовурлар тозаланмоқда. Айрим карта четидаги ажриқларнинг томирлари йиғиштириб олинди. Шу кунгача 100 тоннадан зиёд маҳаллий ўғит чиқардик. Даладан бўшаган механизмларни кўрикдан ўтказиб, қайси механизм қандай ремонт талаб қилишини аниқлаб қўйдик. Керакли эҳтиёт қисмларини ҳисоблаб чиқдик. Ремонт талаб қилмайдиган техникани мойлаб, бостирмада алоҳида тегликларга ўрнатиб қўйдик. Техника ремонти бошлаб юборилди, келгуси йил мўл ҳосили учун барча тадбир-чораларни ўз вақтида амалга ошираверамиз.

Ш. СИДДИҚОВ,
Бўка районидаги «Коммунизм» колхози партия ташкилотининг секретари.

СССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1974 ЙИЛГИ ДАВЛАТ ПЛАНИ ТЎҒРИСИДА

СССР Министрлар Советим Раисининг ўринбосари, СССР Госплани раиси депутат Н. К. БАЙБАКОВ доклади

Депутат ўртоқлар!

Бу йил мамлакатимизнинг ички ва ташқи сиёсатида анчагина муваффақиятлар қўлга киритилди. Бу йил тўққизинчи беш йилликнинг учинчи, ҳал қилувчи йили планини бажаришда совет халқи катта меҳнат ғайрати билан ишлаган йил бўлди. Коммунистик партиямиз ва Совет давлати КПСС XXIV съезди таклиф қилган Тинчлик программасини изчиллик ва активлик билан амалга оширмоқдалар, бу йил КПСС Марказий Комитети, Марказий Комитет Сиёсий бюроси, шахсан Л. И. Брежнев ташқи сиёсат соҳасида бир қанча муҳим тадбирларни амалга оширдилар. Бу тадбирлар жаҳон социализмининг позициясини янада мустаҳкамлашни таъминлашга, Совет Иттифоқининг ва қардош социалистик мамлакатларнинг ташаббуси билан халқаро муносабатларда вужудга келтирилган конструктив бурилишни мустаҳкамлаб олишга, кескинликнинг юмшатилганлигини барқарорлаштиришга, турли социал тузумдаги давлатлар ўртасида муносабатларнинг нормаси тариқасида тинч-тотув яшаш принципини қарор топтиришга қаратилган тадбирлар бўлди. Совет Иттифоқининг тинч ташқи сиёсатини тинчлик ва социал тараққиёт ишини қадрлаётганларнинг ҳаммаси маъқулламоқда ва қўллаб-қувватламоқда. Буни тинчликсевар кучларнинг Жаҳон конгресси ёрқин исботлаб берди, бу конгресс қатнашчилари Коммунистик партиянинг, совет халқининг тинчлик учун курашдаги жуда катта ролига юксак баҳо бердилар.

Совет давлатининг халқаро обрў-эътибори йилдан-йилга ўсиб бормоқда, хўжалик ва маданий қурилишдаги муваффақиятларимиз бунда муҳим роль ўйнамоқда. Бу муваффақиятлар совет халқи қилаётган қаҳрамонона меҳнатнинг, КПСС XXIV съезди қарорларини амалга ошириш йўлида партия Марказий Комитети олиб бораётган катта сиёсий ва ташкилотчилик ишининг самараларидир.

Келгуси йилга мўлжалланган асосий топшириқларни сизларга баён қилиб беришдан олдин экономикамизни 1973 йилда ва беш йилликнинг уч йили мобайнида ривожлантиришнинг муҳим якунларига қисқача тўхталиб ўтишга ижозат бергайсиз.

1973 йилда ва беш йилликнинг уч йили мобайнида СССР халқ хўжалигини ривожлантириш якунлари

Беш йилликнинг дастлабки уч йили давомида СССР халқ хўжалиги янада ривожланиб борди. КПСС Марказий Комитетининг 1972 йил декабрь Пленуми қарорларини амалга ошириш йўлида кўрилган чоралар туфайли ҳамда 1973 йилги халқ хўжалик планини муддатидан олдин бажариш учун Бутуниттифоқ социалистик мусобақаси авж олдириб юборилганлиги туфайли асосий кўрсаткичлар бўйича планда кўзда тутилган топшириқлар тўла ва ошириб бажарилади.

Аввало шуни айтиб ўтиш керакки, истеъмол ва жамғариш учун фойдаланилаётган мамлакатнинг миллий даромади 1973 йилда 1971 — 1972 йиллардаги ўртача 4,6 процент ўрнига 6,3 процент кўпаяди, яъни беш йилликнинг дастлабки икки йили ичидаги ўсишнинг ўртача йиллик суръатидан 1,4 баравар ортади. Умуман, беш йилликнинг уч йили мобайнида миллий даромаднинг ўсиши 44 миллиард сўмни ташкил этади ва урушдан олдинги 1940 йилдаги бутун миллий даромаддан ортади. Шу йиллар мобайнида миллий даромаднинг истеъмол фондига сарфланадиган қисми бир мунча оширилди, миллий даромад умуман 16,4 процент ўсгани ҳолда истеъмол фонди 18 процентдан зиёдроқ кўпаядиган бўлди.

1973 йилда саноат ишлаб чиқариш плани ошириб бажарилади. Саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш пландаги 5,8 процент ўрнига 7,3 процент кўпаяди. Пландан ташқари 7 миллиард сўмликдан зиёдроқ маҳсулот ишлаб чиқарилади ва реализация қилинади. Беш йилликнинг уч йили мобайнида саноат маҳсулотининг ҳажми 23,1 процент кўпаяди, шу жумладан «А» группаси бўйича 24,1 процент ва «Б» группаси бўйича 20,3 процент кўпаяди.

Беш йилликнинг уч йили мобайнида электр энергия ишлаб чиқариш 174 миллиард киловатт-соат, нефть ва газ конденсати қазиб чиқариш 75 миллион тоннадан зиёдроқ, пўлат эритиш 15 миллион тоннадан зиёдроқ, автомобиллар ишлаб чиқариш 680 минг дона, металл қирқадиган станоклар ишлаб чиқариш 9,3 минг дона, қишлоқ хўжалик машиналари ишлаб чиқариш 933 миллион сўм миқдорида, цемент ишлаб чиқариш 14 миллион тоннадан зиёдроқ, газламалар ишлаб чиқариш 850 миллион квадрат метр, трикотаж буюмлар ишлаб чиқариш қарийб 134 миллион дона, холодильниклар ишлаб чиқариш 1,4 миллион дона чамаси, мебель ишлаб чиқариш 885 миллион сўм миқдорида кўпайтирилади. Маҳсулотнинг бошқа хилларини ишлаб чиқариш ҳам кўпайтирилади.

Қишлоқ хўжалик меҳнатчилари юксак натижаларга эришдилар. Дон экинларидан рекорд бўлардик ҳосил — 220 миллион тоннадан кўпроқ ҳосил олинди. Бу эса бултурги ҳосилдан 52 миллион тонна кўп. Дон харид қилишнинг халқ хўжалик плани анча ошириб бажарилди. Пахтадан рекорд ҳосил — 7,6 миллион тоннадан кўпроқ ҳосил олинди. Пахтакор республикаларнинг меҳнатчилари енгил саноатимизни ривожлантириш учун мустаҳкам негиз яратмоқдалар.

Қишлоқ хўжалигининг моддий-техника базасини янада мустаҳкамлаш тадбирлари изчиллик билан амалга оширилмоқда. Беш йилликнинг уч йили мобайнида қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга пул билан таъминлашнинг барча манбалари ҳисобидан 72 миллиард сўмга яқин капитал маблағ сарфланди, бу эса беш йиллик планда шу давр учун мўлжаллаб қўйилганидан қарийб 2,5 миллиард сўм кўп.

Ишлаб чиқариш, уй-жой — коммунал биноларини қуришнинг ва маданий қурилишнинг кенг программаси бажарилди. Уч йил мобайнида халқ хўжалигига сарфланадиган капитал маблағларнинг ҳажми 280 миллиард сўмдан кўпроқ миқдорни ташкил этади. Бунинг натижасида мамлакатнинг асосий ишлаб чиқариш фондлари 26 процент кўпаяди ва 1972 йилги нархлар билан ҳисоблаганда 670 миллиард сўмга етади.

1973 йилда сарфланадиган капитал маблағларнинг ҳажми қарийб 98 миллиард сўмни ташкил этади. Саноатда катта қувватли агрегатлар билан таъминланган, техникаси юксак даражада бўлган ва илғор технологияли юзлаб корхоналар, цехлар ва объектлар ишга туширилади.

Мамлакат транспорти муваффақиятли ривожланмоқда. Транспортнинг ҳамма турлари юк обороти планини 1973 йилда ва беш йилликнинг уч йили мобайнида бажариб турибди.

Аҳоли жон бошига тушадиган реал даромадлар 1973 йилда 4,5 процент кўпаяди, умуман, беш йилликнинг уч йили мобайнида эса 13,5 процент кўпаяди. Бу йил иш ҳақининг минимуми оширилиб, ойига 70 сўмга етказилади, шу билан бир вақтда Узоқ Шарқ, Сибирь, Ўрта ва Жанубий Урал, Қозоғистон ва Ўрта Осиёнинг ишлаб чиқариш тармоқларида ўртача ҳақ тўланаётган ходимларнинг тариф ставкалари ва мансаб окладлари кўпайтирилади. Саноатда тунги вақтда ишлаганлиги учун тўланадиган қўшимча ҳақ оширилади. Ишлаб турган хотин-қизларнинг меҳнат ва турмуш шароитини яхшилаш, шунингдек ҳалок бўлган ҳарбий хизматчилар оилаларининг пенсия таъминотини кўпайтириш тадбирлари амалга оширилмоқда.

Кенг истеъмол моллари ишлаб чиқариш ошиб бораётганлиги чакана товар оборотининг ҳажмини уч йил мобайнида 20 процентдан зиёдроқ кўпайтиришга имкон берди, чакана товар оборотининг абсолют миқдори эса 1973 йилда 184,4 миллиард сўмга етади. Халқ истеъмол қиладиган баъзи молларнинг хили ва сифати аҳолининг ўсиб бораётган талабига гарчи ҳали тўла равишда жавоб бермаётган бўлса ҳам, аммо юқори сифатли кийим-кечак, пойафзал, маданий-рўзғор моллари сотиш кенгайтирилади.

Совет кишиларининг уй-жой шароитини яхшилаш халқ фаровонлигини оширишнинг муҳим йўлидир. Ушбу беш йилликни бажариш давомида уй-жой қурилишига беш йиллик планида мўлжалланганига қараганда 3 миллиард сўм кўп давлат капитал маблағлари сарфланади. 1973 йилда жамики саҳни 108,4 миллион квадрат метрли, беш йилликнинг уч йили мобайнида 323 миллион квадрат метрли уй-жой бинолари қурилади. Бу эса 34 миллион кишининг уй-жой шароитини яхшилашга имкон беради.

Беш йилликнинг ўтган йиллари давомида маориф, маданият ва соғлиқни сақлаш янада ривож топди. Меҳнаткашларнинг меҳнат ва дам олиш шароити анча яхшиланди.

Шу билан бирга шуни айтиб ўтиш керакки, халқ хўжалигини ривожлантиришда ижобий натижалар билан бир вақтда баъзи қийинчиликлар ва камчиликлар ҳам содир бўлди. Бу қийинчиликлар ва камчиликлар беш йиллик планнинг 1971—1973 йилларга мўлжалланган топшириқларини бир қанча кўрсаткичлар бўйича тўла бажаришга имкон бермади.

Депутат ўртоқлар! КПСС Марказий Комитетининг сессия арафасида бўлиб ўтган Пленуми СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1974 йилги Давлат планини маъқуллаб, уни СССР Олий Совети сессияси муҳокамасига киритди. Пленумда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев ички ва ташқи сиёсат соҳасида партия XXIV съезди қарорларини амалга оширишнинг актуал вазифалари тўғрисида катта нутқ сўзлади.

Л. И. Брежнев нутқида экономика ривожи объектив ва чуқур анализ қилинганлиги, унда баён этилган қоида ва хулосалар барча план ва хўжалик ташкилотларининг ишини яхшилаш, меҳнаткашларни 1974 йилги планни бажаришга сафарбар этиш борасида раҳбарий дастур бўлиб хизмат қилиши лозим.

Халқ хўжалигини ривожлантириш суръатлари ва пропорциялари ҳамда 1974 йилги планнинг вазифалари

Сизларнинг муҳокамангизга тақдим этилган СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1974 йилги давлат плани саноатнинг бир қанча тармоқларини ривожлантириш суръатларини оширишни, қишлоқ хўжалигининг моддий-техника базасини янада мустаҳкамлашни, техника тараққиётини жадаллаштиришни ва аҳолининг турмуш даражасини оширишни таъминлашни кўзда тутади. Планда экономикани ривожлантириш кўрсаткичларини 1971—1973 йилларда эришилган натижаларга нисбатан яхшилаш, халқ хўжалик пропорцияларини такомиллаштиришни таъминлаш мўлжаллаб қўйилди. Миллий даромадни ўстириш суръати 1974 йилда 1971—1973 йиллардаги ўртача 5,2 процент ўрнига 6,5 процентни ташкил этади.

Бунда шуни айтиш керакки, миллий даромаднинг абсолют ўсиши анча кўпайтирилиб, кўрсатиб ўтилган даврдаги ўртача 14,6 миллиард сўм ўрнига 20 миллиард сўмдан ошиб кетади.

Планда истеъмол буюмлари ишлаб чиқаришни илдам суръатлар билан ўстириш кўзда тутилади. Бу эса аҳолининг реал даромадларини 1971—1973 йиллардаги ўртача 4,3 процент ўрнига 5 процент кўпайтиришга имкон беради.

Саноат маҳсулотини ишлаб чиқаришдаги ўсишнинг ўндан тўққиз қисмига яқини, қурилиш-монтаж ишларидаги ўсишнинг, қишлоқ хўжалик маҳсулоти етиштиришдаги ўсишнинг ва темир йўл транспортида юк ташишни ўстиришнинг ҳаммаси меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига қўлга киритилади.

САНОАТ

Саноат маҳсулотини ишлаб чиқаришни 1973 йилда кутилаётган ўсишга нисбатан 6,8 процент кўпайтириш, шу жумладан «А» группасининг маҳсулоти бўйича 6,6 процент ва «Б» группасининг маҳсулоти бўйича 7,5 процент кўпайтириш мўлжаллаб қўйилди.

1974 йилги планда **ёқилғи-энергетика тармоқларига** катта эътибор берилди. Электр энергия ишлаб чиқаришни 975 миллиард киловатт-соатга етказиш, яъни бу йилги даражадан 6,6 процент кўпайтириш мўлжаллаб қўйилди.

Ёқилғининг асосий турларини қазиб чиқаришни қуйидаги миқдорда кўпайтириш мўлжалланмоқда: нефть ва газ конденсати қазиб чиқариш 30 миллион тонна чамаси ёки 7 процент, газ қазиб чиқариш 20,8 миллиард куб метр ёки 8,8 процент кўпайтирилади. Нефть ва газ қазиб чиқаришдаги асосий ўсишни Ғарбий Сибирда, Қозоғистон ССРда, Ўрта Осиёда, Коми АССРда, Удмуртия АССРда, Пермь ва Оренбург областларида нефть ва газ қазиб чиқаришни кўпайтириш йўли билан қўлга киритиш мўлжалланмоқда.

Нефтни қайта ишлашни 6,8 процент кўпайтириш кўзда тутилади. Кўмир қазиб чиқаришни 679,1 миллион тоннага етказиш ёки бу йилдагига нисбатан 10 миллион тонна кўпайтириш кўзда тутилади.

1974 йилги халқ хўжалик плани халқ хўжалигига ва аҳолига ёқилғи билан электр энергияни нормал ва узлуксиз етказиб беришни асосан таъминлайди.

Металлургия саноати янада ривожлантирилади. Планда бу саноат олдига умуман ишлаб чиқаришни ўстириш, шунингдек қора металлар сифатини ошириш, ишлаб чиқарилаётган прокатнинг, трубалар ва металл буюмларнинг хилларини кўпайтириш ҳамда уларнинг энг тежамли турларини кўпроқ ишлаб чиқариш вазифаси қўйилди. 135,9 миллион тонна пўлат эритиш мўлжаллаб қўйилди, тайёр прокат ишлаб чиқариш 95,2 миллион тоннага етади ва трубалар ишлаб чиқариш 15 миллион тоннадан ошади. Таққослаш учун шуни айтиш мумкинки, энг ривожланган капиталистик мамлакат бўлмиш АҚШда 1972 йилда 123 миллион тонна пўлат ишлаб чиқарилган эди.

Шуни айтиб ўтиш зарурки, пластмасса ва янги материалларнинг бошқа турларини ишлаб чиқариш кўпайтирилаётганлигига қарамай қора металлар асосий конструкцион материал бўлиб қолмоқда ҳамда машинасозлик маҳсулоти ишлаб чиқаришни ва капитал қурилиш ҳажмини кўпайтириш қора металлургиянинг ўсиш суръатларига ҳал қилувчи даражада боғлиқ бўлиб қолмоқда.

Рангли металлургияда алюминий ишлаб чиқаришни 8,2 процент, никель ишлаб чиқаришни 13,7 процент кўпайтириш планда мўлжаллаб қўйилди. Мис ҳамда бошқа рангли ва нодир металлар ишлаб чиқаришни ҳам тез суръатлар билан кўпайтириш кўзда тутилди.

Химия ва нефть химияси саноати аввалгидек тез суръатлар билан ривожлантирилаверади. Шу саноат маҳсулотларини ишлаб чиқариш 1974 йилда 9,8 процент кўпайтирилади. Планда минерал ўғитлар ишлаб чиқаришни 11,2 процент кўпайтириш ва унинг ҳажмини беш йиллик планда кўзда тутилганидек, 80,2 миллион тоннага етказиш, синтетик каучук ишлаб чиқаришни 11,8 процент, автомобиль покришкалари ишлаб чиқаришни 10,7 процент кўпайтириш кўзда тутилди.

Минерал ўғитлар ишлаб чиқаришнинг умумий ҳажмида концентрациялашган ва мураккаб ўғитларнинг салмоғи 1970 йилдаги 62,6 процент ўрнига 76 процентга етказилади. Синтетик смолалар ва пластмасса ишлаб чиқариш 10,1 процент кўпайтирилгани ҳолда полиэтилен ишлаб чиқариш 16,5 процент, полистирол ишлаб чиқариш 14 процент кўпайтирилади.

1974 йилги планда халқ хўжалигининг барча тармоқларида техника тараққиётини таъминловчи муҳим тармоқ бўлган **машинасозликни** ривожлантиришга катта эътибор берилади. Планда машинасозлик саноати маҳсулотини 10,4 процент кўпайтириш мўлжаллаб қўйилди.

Ўрмончилик, целлюлоза-қоғоз ва ёғочсозлик саноатида мамлакатнинг шарқий районларида ёғоч тайёрлашни янада кўпайтириш планлаштирилмоқда. 1974 йилда ишбоп ёғочни ташиб олиш 2,5 миллион куб метр кўпайтирилади.

Бироқ ёғочни яхшироқ қайта ишлаш ва чиқиндилардан фойдаланиш ёғоч-тахта материаллари ресурсларини 20 миллион куб метрдан зиёд кўпайтириш имконини беради.

Целлюлоза ишлаб чиқариш 7,2 процент, картон ишлаб чиқариш 8,4 процент ва қоғоз ишлаб чиқариш 2,5 процент кўпайтирилади.

Бинокорлик материаллари саноатида цемент ишлаб чиқариш 4,9 процент, асбоцемент тахталар ишлаб чиқариш 4,6 процент, асбест ишлаб чиқариш 6,2 процент, қурилишбоп ойна ишлаб чиқариш 3,5 процент кўпайтирилади, бу ўсиш халқ хўжалигининг шу материалларга бўлган талабини асосан таъминлайди.

Енгил саноат маҳсулоти ишлаб чиқаришни 4 процент кўпайтириш мўлжаллаб қўйилди. Газламаларнинг ҳамма турларини ишлаб чиқариш 10 миллиард квадрат метрдан ошиб кетади. Жун ва шойи газламалар, тўқилмаган материаллар, ички трикотаж, чарм пойафзал, айниқса янги модадаги чарм пойафзал ишлаб чиқариш суръатларини тағин ҳам кўпроқ ошириш мўлжалланмоқда.

Озиқ-овқат саноати маҳсулоти ишлаб чиқаришни 7,6 процент кўпайтириш кўзда тутилди. Шу билан бирга қанд лавлагидан шакар ишлаб чиқариш 20 процент, ўсимлик мойи ишлаб чиқариш 24 процент, мева, сабзавот консервалари ишлаб чиқариш 13 процентдан зиёдроқ, узум виноси ишлаб чиқариш 24 процент кўпайтирилади.

Гўшт-сут саноатида гўшт ишлаб чиқариш 7,6 процент ва қаймоғи олинмаган сут маҳсулоти ишлаб чиқариш 7 процент кўпайтирилади.

Балиқчилик саноатида овқатбоп маҳсулот ишлаб чиқаришни 6,8 процент кўпайтириш мўлжаллаб қўйилди.

Маданий-маиший ва рўзғорбоп моллар ишлаб чиқаришни ривожлантиришга планда катта эътибор берилди. Шу молларни ишлаб чиқариш ҳажмини 20,5 миллиард сўмга етказиш ёки 10 процент кўпайтириш мўлжаллаб қўйилди. Холодильниклар, телевизорлар, мотоцикллар, мебель, соатлар, заргарлик буюмлари, идишлар, маиший химия моллари ишлаб чиқариш кўпайтирилади. Рангли телевизорлар, икки камерали холодильниклар, кир ювиб берадиган автомат машиналар ва бошқа юқори сифатли моллар ишлаб чиқариш анча оширилади.

ТЕХНИКА ТАРАҚҚИЁТИ

Халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида ишлаб чиқаришнинг техникавий даражасини оширишнинг асоси бўлган машинасозлик маҳсулотининг янги турларини ўзлаштиришга планда алоҳида эътибор берилди. Чунончи 4 мингдан кўпроқ янги хил машиналар, ускуналар ва асбобларни ишлаб чиқаришни ўзлаштириш мўлжаллаб қўйилди. Илғор технологияни жорий қилиш, ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаштириш ва автоматлаштириш бўйича 540 та топшириқни амалга ошириш кўзда тутилади, шу жумладан 80 га яқин янги технология жараёнларини ўзлаштириш мўлжаллаб қўйилди.

Асбобсозлик саноатида буюмларнинг 700 дан кўпроқ янги типларини ўзлаштириш мўлжаллаб қўйилди. Қора металлургиядаги технология жараёнларини комплекс механизациялаштириш учун катта аҳамиятга эга бўлган янги асбоблар ва автоматлаштириш воситаларини ишлаб чиқаришга доир 23 та топшириқ планга киритилди.

Бошқа министрликлар бўйича машина ва ускуналарнинг янги турларини ишлаб чиқариш юзасидан катта топшириқлар белгиланди.

Халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида ишлаб чиқариш жараёнларини комплекс механизациялаштириш учун керакли ускуналар ишлаб чиқариш анча кўпайтирилади.

Корхоналарни, ишлаб чиқариш бирлашмаларини ва территориал ташкилотларни электрон ҳисоблаш техникасидан фойдаланиб, бошқаришнинг автоматлаштирилган системаларини яратиш ишларини анча кенгайтириш планда белгилаб қўйилди. 650 та системани ишга тушириш, шу жумладан технология жараёнларини ва агрегатларни автоматлаштиришнинг 200 тадан кўпроқ системасини ишга тушириш мўлжаллаб қўйилди. Корхоналар ва муассасаларда 500 дан кўпроқ ҳисоблаш марказлари ташкил этиш кўзда тутилмоқда. Булар иккинчи авлод электрон-ҳисоблаш машиналари билан бир қаторда учинчи авлоднинг янги, тағин ҳам прогрессив машиналари билан — «Ряд» ягона системаси билан таъминланади.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ

Депутат ўртоқлар!

1974 йилги планда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва харид қилишни янада кўпайтириш, қишлоқ хўжалиги моддий-техника базасини мустаҳкамлаш кўзда тутилади.

1974 йилда қишлоқ хўжалиги ялпи маҳсулот ҳажми 100 миллиард сўмдан ошади ва ҳозирги серҳосил йил даражасидан 6,4 процент кўп бўлади.

Колхоз ва совхозлардаги деҳқончилик ерларининг ҳар гектаридан 1973 йилдагига нисбатан 7,6 процент кўп ялпи маҳсулот олиш мўлжалланади. Қишлоқ хўжалигида меҳнат унумдорлигининг ўсиши 11 процентдан ошади.

1974 йилги планда қишлоқ хўжалигидаги ишлаб чиқаришга таллуқли ва тааллуқсиз қурилишга 18,4 миллиард сўм миқдорида давлат капитал маблағлари ажратиш кўзда тутилган, ёки 1973 йилда бажарилиши кутилаётган миқдорга нисбатан қарийб 11,6 процент оширилади. Планда колхозларнинг 9,5 миллиард сўм миқдоридаги капитал маблағлари ҳам назарда тутилган.

1974 йилда ерларни мелиорациялаш борасидаги ишларни янада кўпайтириш мўлжалланади. Давлат капитал маблағлари ҳисобига фойдаланишга топшириладиган суғориладиган ерлар беш йиллик планга нисбатан ҳисоб қилганда 767 минг гектар ўрнига 862 минг гектар қилиб белгиланди.

Ўрта Осиё ва Закавказье республикаларида, РСФСР ва Украина ССРда суғориладиган ер майдонлари кўпаяди, яйловларни суғориш ишлари мамлакатнинг шимоли-ғарбий ва марказий районларида авж олади.

Планда биринчи марта катта-катта шаҳарлар ва саноат марказлари яқинида сабзавот етиштириш мақсадида суғориладиган ерларни ишга солиш топшириқлари тасдиқланмоқда.

Чорвачилик комплекслари ва паррандачилик фабрикалари қуриш юзасидан катта ҳажмдаги ишларни бажариш кўзда тутилади.

1973 йилга нисбатан трактор етказиб беришни 8,9 процент, юк автомобилларини 11,2 процент, қишлоқ хўжалик машиналарини 12 процентдан ортиқ кўпайтириш мўлжалланмоқда. Қишлоқ хўжалиги кўплаб «К-70», «Т-150», «МТЗ-80» маркали янги кучли тракторлар олади. Қишлоқ хўжалигига «Нива», «Колос», «Сибиряк» каби нуқул янги маркалардаги ғалла ўриш комбайнлари юборилади.

Қишлоқ хўжалигига 64,6 миллион тонна ёки шу йилги пландан 7,6 миллион тонна кўп ва беш йиллик планда 1974 йилга мўлжалланганидан 1,6 миллион тонна кўп минерал ўғит ажратилади.

Ҳозирги вақтда қишлоқ хўжалиги қудратли ишлаб чиқариш базасига эга. Бу ишлаб чиқариш базасини мустаҳкамлашга бундан кейинги йилларда ҳам катта эътибор берилади. Шу билан бирга, ишлаб чиқариш интенсивлигини ошириш, меҳнат унумдорлигини ўстириш, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши самарадорлигини юксалтириш учун машиналардан, минерал ўғитлардан, қишлоқ хўжалигининг барча техника базасидан фойдаланиш самарадорлиги масалаларига эътиборини кучайтириш зарур. Леонид Ильич Брежнев КПСС Марказий Комитетининг бўлиб ўтган Пленумида сўзлаган нутқида ана шу масалаларга эътиборни қаратди.

ТРАНСПОРТ ВА АЛОҚА

1974 йилда барча транспорт турлари юк оборотини 5,3 процент кўпайтириш мўлжалланади. Қувур транспорти ва автомобиль транспорти ўтган йиллардаги сингари жадал суръатлар билан ривожланиб боради. Қувур транспортининг юк обороти 19 процентдан кўп, автомобиль транспорти 8 процентдан ошиқ, дарё транспортида 7,7 процент, денгиз транспортида 4,4 процент ва темирйўл транспортида 3,1 процент кўпаяди.

Денгиз ҳамда дарё транспорти янада ривож топади. Улар қўшимча янги кемалар билан таъминланади. Мавжуд портларда причаллар қуриш ва Узоқ Шарқда янги денгиз порти қуриш давом эттирилади.

Гражданавиацияси флоти янги типлардаги самолёт ва вертолётлар олади. Учиш хавфсизлигини таъминлаш юзасидан янги-янги тадбирлар амалга оширилади.

Автомобиль транспортининг юк обороти 305 миллиард тонна-километрга етади. Автомобиль транспорти 400 мингтадан ошиқ янги юк машиналари олади.

17 минг километрга яқин қаттиқ қопламали автомобиль йўли қуриб ишга туширилади, бензин қуйиш станциялари ва техника хизмати кўрсатиш станциялари қурилади.

Алоқа ишларидаги хизмат ҳажми 7,8 процент кўпаяди. Телефон станциялари умумий сиғимини 6,6 процент кўпайтириш мўлжалланади. Радио эшиттириш ва телевизион станциялар қуриш ишлари давом эттирилади.

КАПИТАЛ ҚУРИЛИШ

1974 йилда капитал қурилиш соҳасида катта-катта вазифалар ҳал этилиши керак.

1974 йилда барча молиявий манбалар бўйича халқ хўжалигига сарфланадиган капитал маблағлар умумий ҳажми 104,2 миллиард сўм миқдорида бўлиши кўзда тутилади. Бу миқдор урушдан авалги бутун даврдаги капитал маблағлар ҳажмидан қарийб икки баравар ошади.

Капитал маблағлар ҳажми 1973 йилдагига нисбатан 6,5 процент кўпаяди.

Ёқилғи саноатига, қора ва рангли металлургияга, химия саноатига, машинасозлик, енгил саноат, озиқ овқат, гўшт, сут ва балиқ саноатига сарфланадиган капитал маблағларини янада юксак суръатлар билан кўпайтириш мўлжалланади.

Планда капитал маблағларни концентрациялаш ва уларнинг самарадорлигини ошириш кўзда тутилган. Шу мақсадларда марказлашган капитал маблағлар умумий ҳажмининг 70 процентга яқини ишга тушириладиган объектларни қуриб битказишга сарфланади.

Капитал маблағларни кўпайтириш ва уларни 1974 йилда ишга тушириладиган қурилишларга сарфлаш билан бирга анчагина ишлаб чиқариш қувватлари ва асосий фондларнинг ишга туширилиши ҳам таъминланади. Умуман давлат капитал маблағлари ҳисобига 1972 йилда сарфланган 72,7 миллиард сўм ўрнига 86,8 миллиард сўм миқдорида асосий фондларни ишга тушириш мўлжалланади.

Капитал қурилишни моддий ва молиявий ресурслар билан таъминлаш муайян қийинчиликларини ҳамда қурилиш-монтаж ташкилотлари куч ва маблағларини ишга туширилувчи объектларга сарфлашни кучайтириш заруратини назарда тутиб, 1974 йилда ҳам марказлашмаган капитал маблағлар планларининг ошириб бажарилишини чеклаш таклиф қилинади. Шу билан бирга 1974 йилда марказлашмаган капитал маблағлар планида кўзда тутилганидан ташқари тегишли молиявий манбалар ҳисобига область ва маҳаллий автомобиль йўлларини қуриш, маҳаллий саноатнинг халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарувчи корхоналарини кенгайтириш ва шундай корхоналар қуриш, шаҳар ва ишчи посёлкаларини ободонлаштириш, шифохоналар ва поликлиникаларни кенгайтириш ҳамда СССР Министрлар Советининг 1974 йилги халқ хўжалик плани юзасидан қабул қилинган қарорида кўзда тутилган бир қанча бошқа ишларни бажаришга рухсат этилади.

ХАЛҚНИНГ ТУРМУШ ДАРАЖАСИНИ ОШИРИШ

Депутат ўртоқлар! Мўлжалга кўра, мамлакат экономикасининг ривожланиши, миллий даромад ва халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришнинг кўпайиши 1974 йилги планда совет халқининг моддий ва маданий турмуш даражасини янада ошириш юзасидан янги-янги тадбирлар ўтказилишини назарда тутишга имкон беради.

Ишчи ва хизматчиларнинг ўртача ойлик иш ҳақи 3,6 процент, колхозчилар меҳнатига тўланадиган ҳақ 6,1 процент кўпаяди. Жамоат истеъмол фондлари 6,5 процент кўпайиб, 82,5 миллиард сўмга етади. Умуман аҳоли жон бошига ҳисоб қилинган реал даромадлар шу йилга нисбатан 5 процент кўпаяди.

1974 йилда мамлакатнинг шарқий районларида ишлаб чиқариш соҳаларидаги ўртача ҳақ олувчи ишчи ва хизматчилар иш ҳақи, ставкалари ва маошларини минимумини ошириш поёнига етказилади ва Волга-Вятка районида, Поволжьеда, Донбассда, Ростов областида ва бошқа бир қанча районларда шу чоралар қадамба-қадам амалга оширилиб боради. Инвалидлар ва боқувчисидан маҳрум бўлган оилаларнинг пенсиялари оширилади. Кам таъминланган оилалардаги болаларга нафақа жорий этиш мўлжалланади.

Партия XXIV съездининг қарорларига асосланиб, 1947—1956 йилларда чиқарилган ички заёмларнинг пулини тўлашга киришиш кўзда тутилади.

Савдо-сотиқ ва умумий овқатланиш янада ривож топади. Давлат ва кооператив Савдо-сотиғининг чакана товар обороти 196 миллиард сўм ҳажмида бўлиши кўзда тутилади, 1973 йилдагига нисбатан 11,6 миллиард сўм, ёки 6,3 процент кўпаяди. Енгил автомобиллар сотиш анча кўпаяди.

Аҳолига хизмат кўрсатиш доираси янада ривож топади.

Бундан аввалги йилларда бўлгани каби 1974 йилда ҳам катта ҳажмда уй-жойлар қуриш кўзда тутилади. Барча молиявий манбалар ҳисобидан жами саҳни 113,4 миллион квадрат метр келадиган уй-жойлар қуриб битказилади ёки 1973 йилда қуриб битказиш кутилаётганидан 5 миллион квадрат метр кўп уй-жой қурилади.

Коммунал қурилишда жами узунлиги 17 минг километрга борадиган водопровод, канализация, иссиқ сув ва газ тармоқларини ишга тушириш, 3,3 миллион квартирани газлаштириш, 160 километрдан кўпроқ трамвай линиялари ва 464 километр троллейбус линияларини қуриш мўлжалланади.

Маориф, таълим-тарбия ва соғлиқни сақлаш янада ривож топади. 1974 йилда 1332 минг ўринли мактаблар қуриш ёки беш йиллик планда шу йилга мўлжаллангинига нисбатан 63,4 минг ўрин кўп бўлган мактаблар қуриш мўлжалланади. КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг 1973 йил 2 июлда қабул қилган «Қишлоқ умумий таълим мактаблари иш шароитларини янада яхшилаш чоралари тўғрисида»ги қарорига мувофиқ, қишлоқ мактабларини қуриш ва ривожлантиришга зарур маблағлар ажратилиб, шулар ҳисобига 817,5 минг ўринга мўлжалланган мактаблар қурилади.

1974 йилда олий мактабларга студентлар қабул қилиш 943 минг кишига етади; 1974 йилда олий ва ўрта махсус ўқув юртлари халқ хўжалиги учун 1,8 миллиондан ошиқ мутахассис тайёрлаб чиқаради.

Клуб муассасалари 2 мингтага яқин, оммавий кутубхоналар 2 мингга кўпаяди.

1974 йилнинг охирида шифохоналардаги ўринларнинг умумий сони 2935 мингтага етади. 10 минг аҳолига 1970 йилда 109,2 ўрин тўғри келган бўлса, 1974 йилда 115,8 ўрин тўғри келади.

ИШЛАБ ЧИҚАРУВЧИ КУЧЛАРНИНГ ЖОЙЛАШТИРИЛИШИ ВА ИТТИФОҚДОШ РЕСПУБЛИКАЛАР ХЎЖАЛИГИНИНГ РИВОЖЛАНИШИ

1974 йилнинг планида барча иттифоқдош республикалар экономикаси ва маданиятини янада ривожлантириш, уларнинг хўжалигини комплекс ривожлантириш ҳамда ихтисослаштиришни кенгайтириш, ишлаб чиқаришнинг мавжуд резервларидан фойдаланишни ҳамда янги табиий ресурсларни ишга солишни яхшилаш кўзда тутилади.

КПСС XXIV съезди Директиваларига мувофиқ, мамлакат шарқий районларининг ёқилғи-энергетика ва хомашё ресурсларидан фойдаланиш асосида шу районларни жадал ривожлантиришга катта эътибор берилади. Ғарбий Сибирда мамлакатнинг энг катта нефть ва газ саноати базасини яратиш, Братск — Усть-Илим ва Саён ишлаб чиқариш территориал комплексини ривожлантириш давом эттирилади.

Қозоғистонда ва Ўрта Осиё республикаларида саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши анча ривожлантирилади. У ерда кўмир, нефть ва газ чиқаришни, рангли металлар, минерал ўғит ишлаб чиқаришни, шунингдек, ғалла, пахта, чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш кўзда тутилади.

СССР Европа қисмининг саноати ва қишлоқ хўжалиги олдига катта вазифалар қўйилган. Бу районларда Курск магнит аномалияси темир-руда ресурсларини ўзлаштириш давом эттирилади, Ново-Липецк металлургия заводида, Оренбург газ тозалаш заводида, Нижнекамск, Тольятти, Балаково нефть-химияси корхоналарида янги қувватлар ишга туширилади.

СССР Европа қисмида саноат ишлаб чиқаришини ўстиришнинг асосий қисми, Москва, Ленинградда ва баъзи бошқа катта шаҳарларда эса саноат ишлаб чиқаришнинг бутун ўсишига ишловчилар сонини кўпайтирмаган ҳолда меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобидан эришиш керак.

Украинада ва Белоруссияда машинасозлик, металл ишлаш, электр энергетика, химия ва озиқ-овқат саноати жадал суръатлар билан ривожлантирилади. Закавказье республикаларида химия, машинасозлик, бинокорлик материаллари саноати, енгил саноат ва озиқ-овқат саноати янада ривожлантирилади. Болтиқ бўйи республикалари ва Молдавия ССР саноати анча ривож топади.

ТАШҚИ ИҚТИСОДИЙ АЛОҚАЛАР

Совет Иттифоқининг чет мамлакатлар билан ташқи иқтисодий алоқалари 1974 йилда янада ривожланади. Ташқи савдо обороти 1973 йилдагига нисбатан 10 процент кўпаяди.

Ташқи савдо оборотининг асосий улуши, бундан илгари бўлганидек, социалистик мамлакатларга ва биринчи навбатда Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларга тўғри келади.

СССР халқ хўжалигини 1974 йилда ривожлантириш давлат плани составида планлаштириш практикасида биринчи марта махсус бўлим ишлаб чиқилди. Бу бўлимда СССРнинг Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар билан социалистик иқтисодий интеграциясини ривожлантириш тадбирлари кўзда тутилди.

СССРнинг ривожланаётган мамлакатлар билан ташқи иқтисодий алоқалари 1974 йилда тез ривожлантирилади.

Планда СССРнинг ривожланган капиталистик мамлакатлар билан иқтисодий алоқаларини янада ривожлантириш белгиланади.

* * *

Депутат ўртоқлар! 1974 йилги халқ хўжалик плани тўғрисида сизларга маълум қилинаётган асосий топшириқлар бу планнинг КПСС XXIV съезди белгилаб берган партия иқтисодий сиёсатини амалга оширишни давом эттиришга қаратилганлигидан далолат беради.

СССР Министрлар Совети планнинг бажарилиши ишлаб чиқаришни ташкил этишни яхшилашни, план топшириқларини бажаришда меҳнат ва давлат интизомини мустаҳкамлашни, барча резервлардан тўлароқ фойдаланишни талаб қилишини таъкидлаб ўтишни зарур деб ҳисоблайди.

1974 йил планининг бажарилиши ва ошириб бажарилиши, КПСС Марказий Комитети Пленуми қарорида таъкидлаб ўтилганидек, умуман беш йилликни муваффақиятли тугаллаш учун муҳим аҳамиятга эга бўлади ва мамлакатнинг иқтисодий қудратини янада ошириш, халқнинг моддий фаровонлиги ва маданий савиясини ошириш учун шарт-шароит вужудга келтиради. (Қарсаклар).

(ТАСС).

СССРНИНГ 1974 ЙИЛГИ ДАВЛАТ БЮДЖЕТИ ТЎҒРИСИДА ВА СССРНИНГ 1972 ЙИЛГИ ДАВЛАТ БЮДЖЕТИНИНГ ИЖРОСИ ҲАҚИДА

СССР молия министри депутат В. Ф. ГАРБУЗОВ доклади

Совет халқи Коммунистик партия раҳбарлигида КПСС XXIV съезди қарорларини бажара бориб, беш йилликнинг ўтган йиллари мобайнида экономика ва маданиятни ривожлантиришда, халқ фаровонлигини оширишда янги катта муваффақиятларга эришди, деди докладчи. Бу қарорларни амалга оширишда беш йилликнинг учинчи, ҳал қилувчи йили топшириқларини муваффақиятли равишда тўла ва ошириб бажариш жуда муҳим аҳамиятга эга.

Совет халқи анча қулай халқаро шароитда бунёдкорлик ишлари билан шуғулланмоқда. КПСС XXIV съезди қабул қилган Тинчлик программасини амалга ошириш давомида халқаро майдонда қўлга киритилган катта-катта ижобий силжишлар партиянинг, КПСС Марказий Комитетининг ва унинг Сиёсий бюросининг, шахсан КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг аниқ мақсадни кўзлаб олиб бораётган кўп қиррали фаолияти билан чамбарчас боғланган. Мамлакатлар ўртасидаги муносабатларда содир бўлган чуқур ўзгаришлар кескинликни юмшатиш сари, хавфсизликни ва тинч ҳамкорликни мустаҳкамлаш сари бурилиш бошланганлигини билдиради.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев тўққизинчи беш йилликнинг биринчи ярми натижаларини баҳолаб, бундай деди: «Ижтимоий ривожланишимизнинг ҳамма соҳаларида иш олға силжиди ва анчагина олға силжиди, дейиш мумкин. Бу — партия ташкилотлари зўр ғайрат билан олиб бораётган фаолиятнинг, ишчилар синфимиз, колхозчи деҳқонларимиз ва халқ зиёлиларимиз меҳнат ғайрати ҳамда сиёсий активлигининг бевосита натижасидир».

Бу йил юксак мажбуриятларни олган ва шу мажбуриятларни шараф билан бажараётган меҳнаткашларнинг Бутуниттифоқ социалистик мусобақаси кенг кўламда авж олиб кетганлиги экономикамиз ривожининг қудратли стимули бўлди.

1973 йил планининг саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш, юк обороти, саноатдаги меҳнат унумдорлиги, фойда ва бошқа энг муҳим кўрсаткичлар юзасидан белгиланган топшириқларни тўла ва ошириб бажарилади. Саноат пландан ташқари 7 миллиард сўмликдан кўпроқ маҳсулот ишлаб чиқаради. Давлат бюджети қўшимча равишда салкам 3 миллиард сўм даромад олади.

Бу йил ғалладан ва пахтадан 1973 йил учун беш йиллик планда белгиланганидан ошадиган рекорд ҳосил олинди; чорвачилик ва деҳқончилик маҳсулотларини харид қилиш планлари ошириб бажарилмоқда. Бу — коммунистик партиянинг қишлоқ хўжалигини муттасил юксалтириш соҳасидаги йўли тўғрилигининг далилидир. Колхоз ва совхозлар ходимлари сабот билан қилган меҳнатнинг, бутун совет халқи қишлоқ хўжалигига кун сайин бериб турган ёрдамнинг натижасидир.

Фанни ривожлантиришда янги муваффақиятларга эришилди. Фан-техника революциясининг ҳозирги даврида фан ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, коммунистик қурилиш суръатларини жадаллаштириш учун ҳал қилувчи аҳамиятга эгадир.

Комунистик партия КПСС XXIV съездининг халқ фаровонлигини муттасил юксалтириш тўғрисидаги қарорларини изчиллик билан амалга оширмоқда. Шу беш йилликда миллий даромаднинг бевосита аҳоли истеъмоли учун фойдаланиладиган улуши кўпайди. Ижтимоий истеъмол фондларини янада кенгайтириш — халқ маорифини, соғлиқни сақлашни, социал таъминотни ривожлантиришга катта катта маблағлар ажратилмоқда. Ишчи ва хизматчиларнинг иш ҳақи системали равишда оширилмоқда. 1973 йилда иш ҳақининг минимал миқдорлари кўпайтирилди. Мамлакатнинг бир қанча иқтисодий районларида ишлаб чиқариш тармоқларидаги ўртача ҳақ олаётган ходимларнинг ставкалари ва окладлари оширилди; саноатда тунги вақтда ишлаганлик учун устама ҳақ кўпайтирилди; ҳарбий хизматчилар оилаларини пенсия билан таъминлаш яхшиланди; ҳамма жойда ишловчи барча аёллар учун ҳомиладорлик ва туғиш отпускаси ҳақи меҳнат стажидан қатъий назар тўла иш ҳақи миқдорида белгиланди; бемор болани боқиш учун ҳақ тўланадиган кунлар кўпайтирилди.

Совет кишиларининг уй-жой шароитларини яхшилашни партия халқ фаровонлигини оширишнинг энг муҳим йўналишларидан бири деб ҳисоблайди. Шу беш йиллик даврида уй-жой қурилишига деярли 35 миллиард сўм ёки планда белгиланганидан 3 миллиард сўм кўп давлат маблағи сарф қилинди. Бу йил 11 миллиондан кўпроқ киши ўзининг уй-жой шароитларини яхшилайди.

Ана шуларнинг ҳаммаси аҳолининг ҳам пул даромадлари, ҳам реал даромадлари кўпайишига олиб боради. Беш йилликнинг ўтган уч йили мобайнида аҳолининг пул даромадлари 39 миллиард сўм, реал даромадлари эса 13,5 процент, жумладан шу йилнинг ўзида 4,5 процент ортади. Халқ истеъмол қиладиган моллар ишлаб чиқаришни кенгайтириш билан бирга аҳоли даромадларининг ортиши совет кишиларининг саноат ва озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган эҳтиёжларини тўлароқ қондириш имконини беради. Уч йил ичида чакана товар обороти 20 процентдан зиёд, жумладан бу йил 5,4 процент кўпаяди.

СССР давлат бюджети 1973 йилда даромадлар бўйича 185,8 миллиард сўм миқдорида ёки планнинг 101,6 проценти миқдорида ва харажатлар бўйича 184,3 миллиард сўм ёки 100,9 процент миқдорида бажарилади. Даромадлар харажатлардан 1,5 миллиард сўм кўп бўлади.

СССРнинг 1974 йилги давлат бюджети, деди сўнгра докладчи, СССР Олий Советининг тасдиқлаши учун даромадлар бўйича 194,1 миллиард сўм ва харажатлар бўйича 193,9 миллиард сўм миқдорда тақдим этилади. Даромадлар харажатлардан 213 миллион сўм ортиқ бўлди.

Бюджет даромадлари бу йил бажарилиши кутилаётганига нисбатан 4,5 процент ортади. Социалистик хўжаликдан олинадиган тушумлар 176,4 миллиард сўм ёки бюджет жами даромадларининг 91 процентини ташкил қилади.

Социалистик хўжаликнинг фойдаси бир йил ичида 13,0 миллиард сўм кўпайиб, 104,2 миллиард сўмга етади. Бу маблағнинг 43,4 проценти корхоналар ва ташкилотларнинг техникани такомиллаштириш ва ишлаб чиқаришни кенгайтириш, ходимларни иқтисодий рағбатлантириш харажатларини қоплаш учун уларнинг ихтиёрига берилади. Фойдадан ва бошқа манбалардан иқтисодий рағбатлантириш фондларига ажратиладиган жами маблағ 20,9 миллиард сўм бўлади ёки бу йилгига нисбатан 9,3 процент ортади.

Аҳолидан олинадиган солиқлар ишловчиларнинг сонига ва иш ҳақи фондларига биноан, 16,7 миллиард сўм миқдорда белгиланди.

КПСС XXIV съезди қарорларига мувофиқ, 1974 йилда ойига 70 сўмгача бўлган иш ҳақидан олинадиган солиқларни бекор қилиш давом эттирилади ва иш ҳақининг минимал миқдорлари кўпайтириладиган ҳамда ўртача миқдорда иш ҳақи олувчи ишчи ва хизматчиларнинг янги, оширилган ставкалари ва окладлари белгиланадиган районларда ойига 71 сўмдан 90 сўмгача бўлган иш ҳақидан олинадиган солиқ ставкалари ўртача ҳисобда учдан бир ҳиссадан кўпроқ миқдорда камайтирилади. Халқ истеъмол қиладиган моллар ишлаб чиқариш билан шуғулланувчи косибчилик-ҳунармандчилик ишларида ва аҳолига хизмат кўрсатишда банд бўлган пенсионерлар, инвалидлар ва бошқа кишиларга солиқ соҳасида қўшимча имтиёзлар бериш ҳам кўзда тутилган.

КПСС XXIV съезди қарорларига биноан келгуси йилда аҳолининг турмуш даражасини юксалтириш соҳасида қуйидаги тадбирларни ўтказиш: Қозоғистон, Ўрта Осиё, Волга-Вятка райони, Поволжье, Ростов области, Донбасснинг ишлаб чиқариш тармоқларида иш ҳақи минимумини, ўртача иш ҳақи оладиган ишчи ва хизматчиларнинг ставкалари ва окладларини кўпайтиришни амалга ошириш ҳамда мамлакатнинг бир қанча бошқа районларида ана шу тадбирларни аста-секин амалга оширишга киришиш; ҳамма жойда бемор болани боқиш учун ҳақ тўланадиган кунларни кўпайтириш; инвалидларнинг ва боқувчисидан маҳрум бўлган оилаларнинг пенсияларини ошириш, кам таъминланган оилаларда болалар учун нафақа беришни жорий этиш кўзда тутилган; 1974 йил декабрида аҳолидаги давлат заёмлари облигациялари ҳақини муддатидан аввал тўлашга киришилади.

Беш йиллик планда совет халқи фаровонлигини ошириш соҳасида кўзда тутилган тадбирларни амалга оширишга келгуси йилда бир йил ҳисобига 15,8 миллиард сўм сарф қилинади, шундан 5,1 миллиард сўми 1974 йилдан амалга ошириладиган тадбирлар учун ажратилади.

Бюджет ҳисобидан, корхоналарнинг ўз маблағларидан ва банкнинг узоқ муддатли кредитлари ҳисобидан халқ хўжалигига сарфланадиган жамики маблағ 8,1 процент кўпайиб, 198,4 миллиард сўмга етади.

Социал-маданий тадбирлар учун бюджет ҳисобидан, корхоналар ва ташкилотларнинг маблағларидан салкам 90 миллиард сўм ёки бу йилгига нисбатан 4 процент кўп маблағ ажратилади.

Илмий-тадқиқотлар учун бюджетдан ва хўжаликнинг ўз маблағларидан бўладиган харажатлар 16,4 миллиард сўмга етади ва 5,9 процент кўпаяди.

СССРнинг 1974 йилги давлат бюджетида социалистик иқтисодий интеграцияни ривожлантиришнинг биргаликда ишлаб чиқилган комплекс программасини амалга ошириш асосида социалистик мамлакатлар билан қардошлик муносабатларини янада кўпроқ мустаҳкамлаш ўз ифодасини топади. Совет Иттифоқининг ривожланаётган давлатлар билан иқтисодий алоқалари ва муносабатлари кенгаймоқда. Капиталистик давлатлар билан компенсация асосида ўзаро манфаатли, узоқ муддатли, кенг кўламли иқтисодий ҳамкорликни кенгайтириш ҳам назарда тутилади. Планни бажариш давомида ташқи савдонинг самарадорлигини ошириш ва давлатнинг даромадларини кўпайтириш имкониятлари қидириб топилиши керак.

План билан бюджетнинг муваффақиятли бажарилиши КПСС XXIV съезди белгилаган программани амалга оширишга қўшилган муҳим ҳисса бўлади.

1974 йилги бюджетда экономикамизнинг пойдеворини ташкил қилувчи оғир саноатни янада ривожлантириш соҳасида халқ хўжалик плани лойиҳасида белгиланган тадбирларни пул билан таъминлаш учун зарур маблағлар кўзда тутилган, деб сўзини давом эттирди докладчи. 1974 йилда бюджетдан, хўжаликнинг ўз маблағларидан ва банк кредити ҳисобидан оғир саноатни пул билан таъминлаш учун 86,4 миллиард сўм ажратилади ёки шу маблағлар бу йилгига нисбатан 8,8 миллиард сўм кўпайтирилди.

Келгуси йилда техника тараққиётини жадаллаштиришни белгилаб берувчи тармоқлар — машинасозлик, қора ва рангли металлургия, химия, газ ва нефть химияси саноати анча ривож топади.

КПСС XXIV съездининг халқ истеъмол қиладиган молларни ишлаб чиқарувчи саноатни янада тезроқ ўстириш тўғрисидаги қарорига мувофиқ «Б» группаси тармоқларини илдам ривожлантириш мўлжалланмоқда. 1974 йилда «А» группа саноат маҳсулотини ишлаб чиқариш 6,6 процент ва «Б» группа саноати маҳсулотини ишлаб чиқариш 7,5 процент кўпаяди. Енгил саноат, озиқ-овқат саноати, маҳаллий саноатни ва аҳолига маиший хизмат кўрсатишни пул билан таъминлаш учун 1974 йилда 16 миллиард сўмдан кўпроқ маблағ ажратилади ёки бу соҳага ажратиладиган маблағ ўтган йилгидан 8,5 процент кўпайтирилади.

Саноат корхоналарининг фойдаси 63,4 миллиард сўм миқдорида ёки бу йилгига нисбатан 13,3 процент кўп миқдорда белгиланган. Маҳсулот таннархини камайтириш, ички хўжалик резервларини сафарбар қилиш, маҳсулот ишлаб чиқаришни кенгайтириш — фойдани кўпайтиришнинг асосий манбаидир.

1974 йил планида маҳсулотни жами кўпайтиришнинг 88 процентига саноатда меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан эришиш кўзда тутилмоқда. Кўмир ва ўрмон саноати, Рангли металлургия министрликларида эса маҳсулотни кўпайтиришнинг ҳаммаси меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига тўла-тўкис таъминланиши лозим.

Меҳнатни нормаллашни яхшилаш замирида меҳнат унумдорлигини оширишнинг катта-катта резервлари бор.

Ишлаб чиқариш қувватларини ўз вақтида ишга тушириш ва уларни тезроқ ўзлаштириш, шунингдек, ишлаб турган ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланиш даражасини ошириш меҳнат унумдорлигини ўстиришнинг ва ишлаб чиқаришни кенгайтиришнинг муҳим резервидир.

Моддий чиқимларни тежаш ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишдаги энг муҳим йўналишларнинг бири ҳисобланади.

Моддий бойликларнинг нормативдан ортиқча запасларини хўжалик оборотига киритиш ҳам халқ хўжалиги учун муҳим аҳамиятга эга.

Коммунистик партия ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишнинг, аҳоли эҳтиёжларини янада тўлиқроқ қондиришнинг зарур шарти бўлган маҳсулот сифатини яхшилашга биринчи даражали аҳамият бермоқда.

Кейинги йилларда корхоналар ва министрликлар маҳсулот сифатини яхшилаш юзасидан бирмунча иш қилдилар, шунинг натижасида сифат белгиси қўйилган маҳсулот салмоғи кўпайди. Бироқ, ҳали ҳам кўпгина корхоналар белгиланган стандартларга ва истеъмолчиларнинг талабларига мос келмайдиган паст сифатли маҳсулотни ишлаб чиқармоқда.

Министрликлар ва идоралар СССР Министрлар Советининг қарорига мувофиқ ўз планларида ҳар бир корхона учун маҳсулот сифатини яхшилаш, олий категориядаги маҳсулотни кўпроқ ишлаб чиқариш юзасидан конкрет топшириқларни кўзда тутишлари керак.

Транспорт ва алоқани пул билан таъминлаш учун бюджетда 17,6 миллиард сўм ёки бу йилгига нисбатан 9,3 процент кўп маблағ ажратиб бериш кўзда тутилган. Бу маблағлар транспортнинг ҳамма турларини техника билан таъминлашни яхшилашга, темир йўллар тармоғини кенгайтиришга, автомобиль йўлларини реконструкция қилишга ва янги йўлларни қуришга сарф қилинади. Алоқа, радиоэшиттириш ва телевидениени янада ривожлантириш ҳам кўзда тутилмоқда.

Коммунистик партия саноатни бошқариш формалари ва методларини такомиллаштириш, ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини оширишдаги асосий шартларнинг бири бўлмиш ишлаб чиқаришни концентрациялашни кучайтириш йўлини изчиллик билан ўтказмоқда. КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг ишлаб чиқариш бирлашмалари ва комбинатлари, бутуниттифоқ ва республика саноат бирлашмалари тузиш тўғрисидаги қарорини амалга ошириш бу вазифани ҳал этишга кўп жиҳатдан кўмаклашади. Бирлашмалар ва комбинатлар техника тараққиёти, ишлаб чиқаришни ихтисослаштириш ва кооперациялаш, моддий ва молия ресурсларидан рационалроқ фойдаланиш масалаларини тезроқ ва оперативроқ ҳал этиш имконини беради.

Ҳозирги вақтда саноатнинг айрим тармоқларида 1300 га яқин ишлаб чиқариш бирлашмаси муваффақиятли равишда ишлаб турибди. Министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари саноатга саноат бирлашмалари ва комбинатлари орқали раҳбарлик қилишга қатъият билан дадилроқ ўта беришлари керак.

Қишлоқ хўжалигини юксалтириш вазифаси жуда муҳим умумхалқ иши бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади, деб таъкидлади докладчи. Қишлоқ хўжалигини ривожлантириш соҳасида КПСС Марказий Комитетининг 1965 йил март пленумида ва шундан кейинги пленумларида партия ишлаб чиққан катта-катта тадбирлар изчиллик билан амалга оширилмоқда. Партиямиз Марказий Комитети ва унинг Сиёсий Бюроси, шахсан КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев шу тадбирларни амалга оширишда бениҳоя донишмандлик ва қатъият кўрсатаётганликларини алоҳида таъкидлаб ўтиш керак.

1974 йилда бюджетдан ҳамда совхозларнинг ва бошқа давлат қишлоқ хўжалик корхоналарининг ўз маблағлари ҳисобидан қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга 33,0 миллиард сўм ёки бу йилгидан 5,4 процент кўп маблағ ажратилади. Давлат ажратиб берадиган маблағлар совхозлар ва колхозларининг моддий-техника базасини янада мустаҳкамлашга ва қишлоқ хўжалиги меҳнатчиларини моддий рағбатлантиришни оширишга ишлатилади.

Қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда капитал маблағлар муҳим ўрин олади. Бу маблағлар деҳқончиликни янги, янада мукаммал техника билан таъминлашга, элеваторлар, сабзавот омборлари, чорвачилик бинолари қуришга, совхозлар, колхозларнинг ва «Союзсельхозтехника» ташкилотларининг ремонт базасини мустаҳкамлашга сарф қилинади. Қишлоқ хўжалигига давлат берадиган жамики капитал маблағлар ҳажми салкам 11,6 процент кўпайиб, 18,4 миллиард сўмга етади.

1974 йилда қишлоқ хўжалигига анча серунум техникани, шунингдек минерал ўғитларни етказиб беришни кўпайтириш мўлжалланмоқда.

КПСС XXIV съезди директиваларига биноан, совхозлар янгича иш шароитларига аста-секин ўтказилмоқда. Ҳозирги вақтда 9000 тадан кўпроқ совхоз ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналари янгича шароитда ишламоқда. Хўжалик ҳисобига ўтказиш совхозларда қишлоқ хўжалик маҳсулоти етиштиришни анча тез кўпайтиришни рағбатлантиради, уларнинг экономикаси ва молиявий аҳволини мустаҳкамлашга ёрдам беради. 1974 йилда 5000 дан кўпроқ совхоз янгича иш шароитига ўтказилади, 1975 йилда эса ҳамма совхозларни хўжалик ҳисобига ўтказиш батамом тугалланади.

КПСС XXIV съезди қишлоқ хўжалигининг моддий-техника базасини мустаҳкамлашни қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг резервларини сафарбар қилиш билан, унинг самарадорлигини ошириш билан тобора кўпроқ даражада қўшиб олиб бориш вазифасини ўртага қўйди.

КПСС XXIV съезди қарорларига биноан, мамлакатимизда капитал маблағ сарфлашнинг жуда катта программаси амалга оширилмоқда, дейди сўнгра докладчи. Социалистик экономика ҳамма тармоқларини ривожлантириш, фан-техника суръатлари, совет халқининг турмуш даражасини янада ошириш кўп жиҳатдан қурувчиларнинг муваффақиятли ишлашига боғлиқ бўлади.

1974 йилда давлат капитал ишларини пул билан таъминлаш учун 90,4 миллиард сўм ёки бу йилгидан 6,7 процент кўп маблағ берилади.

Қурилиш самарадорлигини ошириш мақсадида 1974 йилда жами капитал маблағлар ҳажмининг 58,7 процентини ишлаб турган саноат корхоналарини реконструкция қилиш ва кенгайтиришга ажратиш кўзда тутилмоқда.

Уй-жой ва маданий-маиший қурилишга катта маблағ сарфланмоқда. 1974 йилда ҳамма манбалар ҳисобидан уй-жой қурилишига 14,9 миллиард сўм капитал маблағ сарф қилинади, шу туфайли жами саҳни 113,4 миллион квадрат метр бўлган уй-жой бинолари фойдаланишга топширилади.

1973 йилда қурилишдаги ишларнинг аҳволи бирмунча яхшиланди. КПСС Марказий Комитетининг 1972 йил декабрь пленуми йўл-йўриқларига биноан, министрликлар ва идоралар моддий ва молиявий ресурсларни ишга тушириладиган қурилишларга жамладилар, бир қанча объектлар қурилишини тезлаштирдилар, асосий фондларни ишга туширишни 1972 йилдагига нисбатан кўпайтирдилар. Бу гап, аввало, қора ва рангли металлургияга, энергетика ва элекрлаштиришга, минерал ўғит ишлаб чиқариш саноатига, ёқилғи тармоқларига, шунингдек енгил саноат ва озиқ-овқат саноатига тааллуқлидир.

Қурилиш муддатларини қисқартириш, капитал маблағларни ишга тушириладиган объектларга жамлаш, қурилиш ишларини яхшироқ ташкил этиш учун бундан буён ҳам қунт билан кураш олиб бориш зарур.

Асбоб-ускуналар сотиб олишга ажратилган маблағларни планлаштиришни ва улардан фойдаланишни такомиллаштириш капитал қурилишдаги муҳим масалалардан бири бўлиб қолмоқда. Министрликлар ва идоралар асбоб-ускуналарни ташиб келтириш муддатларини қурилишни бошлаш ва тугаллаш муддатлари билан, шунингдек уларни етказиб бериш ҳажмини ажратилган маблағлар билан ҳамиша ҳам мувофиқлаштириб олиб бормоқдалар, деб бўлмайди. Шунинг натижасида кўпгина қурилишларда анчагина миқдордаги асбоб-ускуналар тўпланиб қолмоқда, улар узоқ вақт монтаж қилинмай, маънавий жиҳатдан эскирмоқда, натижада капитал маблағларнинг самарадорлиги анча камаймоқда.

СССР Министрлар Совети министрликлар ва идоралар зиммасига ўрнатилмаган асбоб-ускуналарни монтаж қилиш учун топширишни тезлаштириш ва уларни ишга тушириш чораларини кўриш вазифасини юклади.

Меҳнат унумдорлигини ошириш капитал қурилишни жадаллаштириш ва яхшилашнинг катта резервидир. Беш йилликнинг ўтган йиллари мобайнида қурилишда меҳнат унумдорлиги 15 процент ошди. Аммо кўпгина қурилиш ташкилотлари беш йиллик планнинг ана шу муҳим кўрсаткичи юзасидан белгиланган топшириқларни қониқарсиз бажармоқда, қурилиш ишларини ва бинокорлик меҳнатини ташкил этишдаги катта-катта камчиликлар оқибатида шундай бўлмоқда; қурилиш машиналари ва механизмларининг бекор туришига йўл қўйилмоқда, бир қанча ишларда қўл меҳнатидан ҳамон фойдаланилмоқда. Шуларнинг ҳаммаси иш ҳақи фондларининг ортиқча сарф бўлишига ва қурилиш-монтаж ишларининг қимматлашиб кетишига олиб бормоқда.

СССР Министрлар Совети қурилиш министрликлари зиммасига меҳнат унумдорлигини ўстириш суръатларини ошириш, ишларнинг таннархини камайтириш ва белгиланган фойда планини бажариш учун қўшимча чоралар кўришни юклади.

КПСС XXIV съезди директиваларида қурилишнинг смета қимматини анча камайтириш кўзда тутилган. Бу кўрсатмаларни заказчи министрликлар ҳали ҳам суст бажармоқдалар. Министрликлар ва идоралар қурилишнинг смета қимматини камайтириш юзасидан белгиланган топшириқларни сўзсиз бажариш, лойиҳа ташкилотлари ишини анча яхшилашни таъминлаш чораларини кўришлари зарур.

Капитал маблағлар самарадорлигини ошириш учун қурилиш ташкилотларини планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янги системасига ўтказиш муҳим аҳамиятга эга бўлади.

Янги шароитларда ишлаётган қурилиш ташкилотлари жами пудрат ишлари ҳажмининг учдан бир қисмидан кўпроғини бажариб бермоқдалар ва умуман ўз фаолиятларида анча юқори кўрсаткичларга эришмоқдалар.

КПСС Марказий Комитетининг 1965 йил сентябрь пленуми қарорлари асосида капитал қурилишда кредитнинг ролини ошириш зарур.

КПСС Марказий Комитети билан Совет ҳукумати тўққизинчи беш йилликнинг совет халқи турмуши моддий ва маданий даражасини анча ошириш соҳасидаги энг асосий вазифасини бажаришнинг муҳим шарти бўлган савдони ривожлантиришга катта эътибор бермоқдалар, деди докладчи.

Бу йил аҳолига саноат ва озиқ-овқат моллари, маданий-рўзғор ва хўжалик буюмлари сотиш сезиларли даражада кўпайди. Маиший хизматларнинг хилма-хил турлари ҳам кенг ривож топди. Ҳозирги вақтда уч юз мингдан кўпроқ фабрика, комбинат, устахона ва қабул пунктлари ана шундай хизмат кўрсатмоқда.

Янги йилда аҳолига зарур молларни ишлаб чиқариш ва сотишни янада кўпайтириш, маиший хизмат кўрсатишни кенгайтириш кўзда тутилади. Давлат ва кооператив савдоси чакана товар оборотнинг умумий ҳажми 1974 йил учун 196 миллиард сўм миқдорида ёки 6,3 процент кўп қилиб белгиланди. Аҳолига бу йилдагига нисбатан 11,6 миллиард сўмлик кўп мол сотилади, давлат чакана нархларининг барқарор даражаси сақланади.

Савдо-сотиқни ривожлантириш учун йирик моддий ва молиявий ресурслар ажратилмоқда. Давлат ва кооператив савдосини пул билан таъминлаш учун беш йилликнинг уч йили мобайнида 10 миллиард сўмдан зиёд маблағ сарфланди. 1974 йилда давлат савдосини пул билан таъминлаш учун 2,9 миллиард сўм ёки бу йилдагига нисбатан 15,6 процент кўп маблағ ажратилмоқда.

Партия Марказий Комитети яқинда қабул қилган қарорида енгил саноат аҳоли учун ишлаб чиқараётган молларнинг сифати ва турини яхшилаш соҳасидаги ўз ишини ҳали ҳам секин қайта қураётганлигини кўрсатиб ўтди. Енгил саноат моллари билан, жумладан тикилган, трикотаж буюмлар ва пойафзал билан савдо қилишни ташкил этишда ҳам катта-катта камчиликлар бор.

КПСС Марказий Комитети СССР Енгил саноат министрлигига ва иттифоқдош республикалар Министрлар Советларига мавжуд камчиликларни тугатишни, корхоналарнинг ишини хилма-хил турдаги ва юксак сифатли моллар, айниқса энг яхши истеъмол сифатларига эга бўлган янги модали буюмлар ишлаб чиқаришни анча кўпайтиришга мослаб қайта қуришни таклиф этди.

Иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг қарорларига мувофиқ аҳолига маиший хизмат кўрсатишни янада яхшилаш чораларини кўришлари, хизмат кўрсатиш соҳасини халқ хўжалигининг механизациялашган йирик тармоғига айлантиришлари лозим.

Ривожланган социалистик жамият ва фан-техника революциясининг ҳозирги шароитида халқ маорифи ва кадрларни тайёрлашнинг бутун системаси тобора катта аҳамият касб этмоқда. СССР Олий Совети 1973 йил июль ойида тасдиқлаган «ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг халқ маорифи тўғрисидаги конун асослари» бу системани ривожлантириш вазифаларини ҳал қилишда катта қадамдир.

Социал-маданий тадбирлар учун СССР давлат бюджетидан қилинаётган харажатлар тинмай ошиб бораётганлигида халқ бахт-саодати тўғрисида партия ва ҳукуматнинг ғамхўрлиги яққол намоён бўлмоқда. 1974 йилда ана шу тадбирлар учун давлат бюджетидан қилинадиган харажатлар 70,2 миллиард сўмни ташкил этади.

Бюджетда шаҳар ҳунар-техника билим юртлари ўқувчиларининг овқатланиши учун, беморларни амбулаторияда даволаган чоғда зарур дори-дармонлар, мактаблар қурилиши ва ускуналари учун, мактабларни ва даволаш муассасаларини хўжалик жиҳатидан сақлашни яхшилаш учун бўладиган харажатларнинг нормаларини оширишга 750 миллион сўм сарфлаш кўзда тутилди.

Умумтаълим мактабларига бўладиган харажатлар 9 процент кўпайтирилиб, қарийб 10 миллиард сўмга етади.

КПСС XXIV съезди қарорларига мувофиқ мамлакатимизда аҳолининг социал таъминотини ва социал страхованиесини ривожлантириш тадбирлари ўтказилмоқда. Бюджетда ана шу мақсадлар учун қилинадиган харажатларнинг умумий суммаси 28,4 миллиард сўм ёки шу йилдагига нисбатан 3,7 процент кўп қилиб белгиланди. Барча турдаги пенсияларни тўлаш учун бюджетдан 20,7 миллиард сўм, шу жумладан колхозчиларнинг социал таъминоти марказлаштирилган иттифоқ фондига 2,3 миллиард сўм ажратилади.

22,4 миллиард сўм миқдорида давлат социал страхование бюджети СССР давлат бюджетига қўшилди. Давлат социал страхование бюджети шу йилдагига нисбатан 5,1 процент кўпаяди. Социал страхование бюджети маблағлари ҳисобидан ишчилар ва хизматчиларга пенсия, нафақалар тўланади санатория ва курортда даволаниш ва дам олиш учун текин, имтиёзли путевкалар берилади.

КПСС XXIV съезди директиваларига асосан оила аъзосига тўғри келадиган ўртача даромад ойига 50 сўмдан ошмайдиган оилаларнинг болаларига 1974 йил 1 ноябрдан бошлаб нафақа тўлаш жорий этилади.

Коммунистик партия ленинча ташқи сиёсатни изчиллик билан ўтказа туриб, деди докладчи, КПСС XXIV съезди қабул қилган Тинчлик программасини амалга оширишда бу йил янги катта муваффақиятларга эришди. Жаҳонда кескинликни юмшаш жараёни рўй бермоқда, социал тузуми турлича бўлган давлатларнинг тинч-тотув яшаш принциплари қарор топмоқда.

Бироқ, реакцион империалистик доиралар жаҳоннинг турли районларида ўзларининг хатарли найрангларини давом эттирмоқда, халқаро вазиятни нормаллаштиришга тўсқинлик қилмоқда.

Бундай шароитда Коммунистик партия ва Совет ҳукумати Ватанимизнинг иқтисодий ва мудофаа қудратини мустаҳкамлашга доимо эътибор бермоқда. СССР давлат бюджетида мудофаа учун бўладиган харажатлар 17.6 миллиард сўм миқдорида белгиланди, бу эса бюджет барча харажатларининг 9,1 процентини ташкил этади.

КПСС XXIV съезди директиваларида, партия ва ҳукумат қарорига мувофиқ кейинги йилларда бошқариш структурасини ихчамлаштириш, аппаратнинг ортиқча ва параллел ишлаб турувчи бўғинларини тугатиш, бошқарув харажатларини қисқартириш соҳасида анча иш қилинди. Натижада уч йил мобайнида 2,8 миллиард сўм миқдорда маблағ тежаб қолинди. Бу маблағ халқ хўжалигини пул билан таъминлашга ва аҳоли турмушининг моддий даражасини оширишга сарфланди.

Бу йил бошқариш аппаратини янада такомиллаштириш ва арзонлаштириш тадбирлари амалга оширилди. Уч мингдан кўпроқ трест, идора ва аппаратнинг бошқа бўғинлари, олти мингдан зиёд ортиқча ва параллел ишловчи ташкилотлар, бўлимлар ва бошқа структурали бўлинмалар йириклаштирилди ва тугатилди. Хизмат енгил автомобилларидан фойдаланишни ва командировкалар учун бўладиган харажатларни тартибга солиш чоралари кўрилди.

Шу билан бирга СССР халқ контроли комитети билан СССР молия министрлигининг текшириш материаллари шундан далолат берадики, баъзи министрликлар ва идоралар бошқариш аппаратини такомиллаштириш ва унинг структурасини яхшилаш борасида ҳали етарли иш қилмаяптилар, ўзларига қарашли корхоналарда штат — молия интизомига риоя қилинишини устидан тегишли назоратни таъминламаяптилар.

Совет Иттифоқи халқларининг метиндек бирлиги, уларнинг мустаҳкам дўстлиги ва ўзаро ёрдами — социалистик жамиятнинг буюк кучи, мамлакатимиз тараққиётининг қудратли омилидир.

Бу йил барча иттифоқдош республикалар ўз иқтисодий ва маданий тараққиётида янги, катта муваффақиятларга эришдилар, халқ хўжалик планларининг асосий кўрсаткичларини ва зиммага олинган юксак социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажармоқдалар. Барча иттифоқдош республикаларнинг давлат бюджетлари даромадлар бўйича тўла ва ошириб бажарилади.

Иттифоқдош республикаларнинг бюджетлари СССР Давлат бюджетининг таркибий ва муҳим қисмидир. 1974 йилда бу бюджетлар 88,2 миллиард сўмни ташкил этади ёки шу йилдагига нисбатан 7,5 процент кўп бўлади. Иттифоқдош республикаларнинг давлат бюджетлари қуйидаги миқдорда лойиҳалаштирилмоқда:

	(миллион сўм)
РСФСР	47.798
Украина ССР	15.057
Белоруссия ССР	3.859
Ўзбекистон ССР	3.793
Қозоғистон ССР	5.965
Грузия ССР	1.624
Озарбайжон ССР	1.504
Литва ССР	1.763
Молдавия ССР	1.086
Латвия ССР	1.197
Қирғизистон ССР	1.046
Тожикистон ССР	912
Арманистон ССР	1.117
Туркманистон ССР	708
Эстония ССР	756

Иттифоқдош республикаларнинг давлат бюджетлари ва корхоналарнинг ўз маблағлари ҳисобидан халқ хўжалигига бўладиган харажатлар 10,3 процент ва 83,7 миллиард сўмни, шу жумладан, бюджетдан бўладиган харажатлар 40,5 миллиард сўмни ташкил этади. Иттифоқдош республикаларнинг халқ хўжалигига қиладиган харажатларида аҳоли учун моллар ишлаб чиқариш билан, маиший хизмат кўрсатишни кенгайтириш билан, уй-жой, коммунал ва маданий-маиший қурилишни амалга ошириш билан боғлиқ бўлган тармоқларни пул билан таъминлаш асосий ўринлардан бирини ташкил этади.

Республика ва маҳаллий органлар маориф ва маданиятни янада ривожлантириш, аҳолига медицина хизмати кўрсатиш даражасини ошириш соҳасида катта иш қилишлари лозим. Иттифоқдош республикаларнинг бюджетларида социал-маданий тадбирлар учун қилинадиган харажатлар 44,9 миллиард сўм миқдорида ёки шу йилдагидан 3,8 процент кўп кўзда тутилган.

Иттифоқдош республикаларнинг бюджетлари республика хўжалигидан келадиган тушумлар ва умумдавлат даромадларидан бўладиган ажратмалар ҳисобига зарур ресурслар билан тўлиқ таъминланмоқда.

1974 йилги бюджет билан бир қаторда ҳукумат, деди пировардида докладчи, 1972 йилги давлат бюджетининг ижроси тўғрисидаги ҳисоботни ҳам СССР Олий Совети тасдиғига тақдим этди. Бюджет даромадлар бўйича 175,1 миллиард сўм ёки планнинг 101,0 проценти миқдорида ва харажатлар бўйича 173,2 миллиард сўм ёки 100,1 процент бажарилди, даромадлар харажатлардан 1,9 миллиард сўм ортиқ бўлди.

Коммунистик партия раҳбарлик қилаётган совет халқи ўз меҳнатига, беш йилликнинг учинчи, ҳал қилувчи йили план топшириқларини бажариш соҳасидаги ўз қаҳрамонона куч-ғайратларига мамнуният билан якун ясамоқда.

Биз 1974 йилда бунёдкорлик ишларининг, экономикани янада ривожлантиришнинг, халқ фаровонлигини юксалтиришнинг жуда катта программасини амалга оширишимиз лозим.

Партия, унинг ленинчи Марказий Комитети теварагида маҳкам жипслашган мамлакатимиз меҳнаткашлари КПСС XXIV съезди белгилаб берган йўлдан — ғолибона коммунистик қурилиш йўлидан дадил бормоқда. (Қарсаклар).

(ТАСС).

КЎПЛАБ МАҲСУЛОТЛАР

КПСС XXIV съезди қарорларини амалга ошириш учун бошланган Бутуниттифоқ социалистик мусобақасига қўшилиб баракали меҳнат қилаётган Тошкентдаги учинчи тегирмон заводи коллективи Ўзбекистон ССР Тайёрлаш министрлигига қарашли корхоналар ичида биринчи бўлиб ҳал қилувчи йил план-топшириғини муддатидан илгари ошириб бажарди. Корхонанинг меҳнатсевар ишчи-хизматчилари республикамиз пойтахтини ва Тошкент областининг шаҳарга яқин районлари аҳолисини сифатли ун маҳсулотлари билан таминлаш учун шижоат кўрсатиб ишлашди. Йилнинг ўтган ойлари мобайнида 42 минг 420 тоннадан зиёд сифатли ун етказиб берилди.

Завод ишчилари ҳал қилувчи йилнинг биринчи ва иккинчи кварталида қўлга киритган катта муваффақиятлари учун СССР Тайёрлаш министрлиги ва қишлоқ хўжалик ҳамда тайёрлов органлари ходимлари касаба союзи Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғи билан тақдирланди.

Завод коллективи ўз имкониятларини кўриб чиқиб, йил охиригача тағин планга қўшимча 5 минг 500 тонна ун етказиб беришга аҳд қилди.

(ЎзТАГ).

ОҚҚЎРҒОН ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИДА

КПСС Устави белгилаб берганидек, Коммунистик партия сафлари доимий равишда энг илғор ишчилар, колхозчилар, ишлаб чиқариш илғорлари ҳисобига ўсиб бориши лозим.

Бу ишга Оққўрғон район партия комитети алоҳида аҳамият бермоқда. Район партия комитетининг яқинда бўлиб ўтган бюро йиғилишида бир группа илғор колхозчилар, ишчилар КПСС сафига қабул қилинди. Уларнинг орасида «Партия XXII съезди» колхози илғор сут соғувчиси Исломқулова, балиқчилик хўжалигининг катта мастери Л. О. Цой, Охунбобоев номли колхоз аъзоси У. Шайзохов, 46-автобаза шофери А. И. Локонов, йўл қурилиш участкаси ишчиси Ф. Исмоилов ва Димитров номли колхоз болалар боғчасининг тарбиячиси Ж. Турдиева сингарилар бор. КПСС сафига шу куни 20 га яқин киши қабул қилинди.

●

Оққўрғон район партия комитетида КПСС Марказий Комитетининг Май (1972 йил) Пленуми қарорига биноан партия ҳужжатларини алмаштириш уюшқоқлик билан давом этмоқда. Шу кунга қадар райондаги 120 бошланғич партия ташкилотидан 55 тасида партия ҳужжатларини алмаштириш тугалланди. 2000 дан зиёд КПСС аъзоси янги партия билетларини олди.

Ҳамид Олимжон, Энгельс номли, «Москва», «Ленинград» колхозлари, «Оққўрғон» совхози, Алимкент пахта тозалаш заводи ва «Заветы Ильича» мактаби бошланғич партия ташкилотларида бу муҳим кампания намунали ўтказилди.

Партия ҳужжатларини алмаштириш давом этмоқда.

Ҳ. АҲМЕДОВ,
Оққўрғон район «Мўл ҳосил учун» газетаси редакторининг ўринбосари.

КОМИССИЯ КЕНГАШИ

Яқинда область ижроия комитети план-бюджет доимий комиссиясининг кенгаши бўлиб ўтди. Комиссия аъзолари область маҳаллий саноат бошқармаси, область савдо бошқармаси ва область матлубот жамиятининг молиявий хўжалик фаолиятини муҳокама қилдилар.

Муҳокамада Зоҳидов, Кабачков, Куликова, Севумян, Терехова каби депутатлар актив қатнашдилар ва савдо ҳамда маҳаллий саноат борасидаги ютуқ ва камчиликлар юзасидан ўз мулоҳазаларини билдирдилар.

Қ. ТУРСУНОВ.

Оржоникидзе районидаги «Маданият» колхози болалар боғчасида кичкинтойларни тарбиялаш ва улар вақтининг мазмунли ҳамда кўнгилли ўтиши учун ҳамма шароит яратиб берилган. Суратда: тарбиячи М. Эгамбердиева болалар билан машғулот ўтказмоқда.

Ф. Абдурасулов фотоси.

АНЪАНАЛАР ДАВОМ ЭТАДИ

Санъат саройи студентлар билан лиқ тўла. Ҳамманинг чеҳрасида илиқ табассум. Дарҳақиқат бугун бу ерга анъанага айланиб қолган, «Студентлар куни»ни ўтказиш учун В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университетининг талабалари йиғилишган. Бу шарафли кеча дорилфунунни битирувчилар ва илм даргоҳига илк қадам қўйганлар учун умр дафтарларининг ёрқин саҳифаси бўлиб қолди. Чунки бугун битирувчилар диплом, биринчи курс студентлари «Студент билети» олишга муяссар бўлдилар...

Чироқлар ўчиб, экранда доҳий Ленин сиймоси гавдаланди. Доҳийнинг «Ўқиш, ўқиш, ва яна ўқиш» деган жарангдор сўзлари янграйди. «Ўзбекфильм» томонидан яратилган ҳужжатли фильм революциядан олдинги ва бугунги ёшларнинг ҳаётига бағишланган бўлиб, унда В. И. Ленин имзоси билан ташкил топган университетнинг кечаси ва бугуни тасвирланади. Фильм ёшларда катта таассурот қолдириш билан бирга илм даргоҳининг босиб ўтган йўли ҳақида ҳикоя қилади.

Партиянинг топшириғига асосан 1920 йилда университетга биринчилар қатори ўқитувчи бўлиб келган И. А. Райкова гулдурос қарсаклар остида минбарга кўтарилди.

— Мана бугун сафингиз ўн олти мингга етай деб қолибди, — дейди биология фанлари доктори, профессор И. А. Райкова, — бу деганимиз ўн олти минг ёш ҳаёт жилғасини бошқаради, деган сўз.

Қалби дарё аёлнинг оташин сўзларини тўпланганлар зўр қизиқиш билан тинглашди. Сўнгра университет ректори Тошмуҳамад Саримсоқов қатнашчиларни табриклаб, биология факультетини аъло битирган Сурайё Мажидовага имтиёзли диплом топширди.

— Университетимизда, — дейди Т. Саримсоқов, — турли миллат вакиллари таҳсил кўришади. Бизнинг вазифамиз ана шуларни олий маълумотли қилиб етиштиришдир. Партия ва ҳукуматимиз 1970 йил ТошДУни «Меҳнат Қизил Байроқ ордени» билан мукофотлади. Бу бизнинг меҳнатимизга берилган юксак баҳо эди. Шу билан бирга бу юксак унвон бизнинг зиммамизга студентларни давр талабига жавоб берадиган қилиб тарбиялашдек катта масъулият юклади.

«Студентлар куни» якунида дорилфунуннинг «Ёр-ёр» ва «Дилнавоз» ансамбллари ижросида концерт қўйиб берилди.

Ж. МАМАТОВ.

БУРЧ ВА МАСЪУЛИЯТ

БЎСТОНЛИҚ РАЙОН ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯСИДАН

Район коммунистлари ўз конференцияларига сиёсий жиҳатдан етук ва халқ хўжалигини ривожлантиришда бир мунча ютуқларга эришган ҳолда етиб келдилар. Район партия комитети ва бошланғич партия ташкилотлари КПСС XXIV съезди қарорларини ҳаётга тадбиқ эта бориб, саноат ва қишлоқ хўжалигини ривожлантириш учун курашда коммунистларнинг ташаббускорлиги ва авангардлигини таъминлаш учун курашиб келмоқда.

Кўпгина коллективларнинг коммунистлари ўз бурчлари ва масъулиятни тўла ҳис қилган ҳолда меҳнат қилдилар. Уч йил давомида саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажми анча ўсди. Меҳнат унумдорлиги ҳам анча ортди.

Ҳисобот даврида район партия комитетининг иш услуби бир мунча такомиллашди. Пленумлар, район партия комитетининг бюроларида кўриладиган масалаларнинг тематикаси анча актуаллашди. Бу йиғилишларда раҳбарларнинг бурчи ва масъулияти ва коллективларда оммавий-сиёсий, тарбиявий ишларнинг йўлга қўйилиши ва самарадорлиги, илмий-техника тараққиётига оид масалалар кўрилди. Қабул қилинган қарорларнинг ижросини алоҳида назорат қилиб боришга эътибор берилди.

Илғор ташаббуслар ва тажрибаларни кенг оммалаштириш учун анчагина тадбирлар кўрилди. Беш йилликнинг топшириқларини уч йилда муддатидан илгари бажариш ташаббускорлари бўлган Девятова, Казанцеваларнинг издошлари бу районда ҳам кўпайиб бормоқда. Тошга қайта ишлов бериш заводидан Усмонов бошчилик қилаётган бригада аъзолари шулар жумласидандир. Завод партия ташкилоти бу бригаданинг ташаббусини оммалаштириш учун курашмоқда. Булар самарали натижа бермоқда. Район саноат корхоналарида, фабрика ва цехларда, улкан қурилиш объектларида 1973 йилги план топшириқларини муваффақиятли бажариб, янги 1974 йил ҳисобига меҳнат қилаётган зарбдорлар кўпайиб бормоқда.

Ҳисобот даврида қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари ҳам бир мунча ютуқларни қўлга киритдилар. Беш йилликнинг уч йилида дон сабзавот ва қовун-тарвуз, гўшт, сут етиштириш планлари ошириб бажарилди. Жданов номли колхоз коммунистлари беш йиллик топшириқни 4 йилда бажариш юзасидан ташаббус бошлаган эдилар. Колхоз коммунистлари ўз сўзларининг устидан чиқиш учун астойдил иш олиб бордилар. Авангардлик кўрсатдилар.

Яқинда бўлиб ўтган Бўстонлиқ район партия конференциясида ҳисобот-доклади қилган район партия комитетининг биринчи секретари **Т. Ғ. Шамсиев** ва музокарада сўзга чиққан нотиқлар эришилган ютуқлар билан бир қаторда ишлаб чиқаришни ҳар жиҳатдан юксалтиришга тўсқинлик қилаётган айрим нуқсонлар, фойдаланилмаётган резервлар устида тўхталиб ўтдилар.

Конференцияда хусусан ишни перспектив план асосида олиб боришга кўп ҳолларда яхши эътибор берилмаётганлиги таъкидланди. Бу аввало сут ва консерва заводлари маъмуриятига тааллуқлидир. Бу коллективларда олдиндан пухта ишлаб чиқилган планлар асосида иш олиб борилмайди. Завод ишчи-хизматчиларининг кучғайрати резервлардан тўла фойдаланишга сафарбар этилмаяпти. Илғорлар тажрибаси кенг жорий этилмаётир.

Ойна заводини реконструкция қилиш ишлари ҳам пайсалга солиб келинмоқда. Бу завод беш йилликнинг охирига бориб янги маҳсулот ишлаб чиқариши лозим. Бироқ, қурилиш материаллари министрлиги бу муҳим объектни бунёд этишга етарли ёрдам бермаётир.

Ғазалкент консерва заводида ҳам ишлаб чиқариш қувватларидан тўла фойдаланилмаётир.

Конференцияда бу сингари камчиликлар қайд қилиб ўтилиши билан бирга саноат корхоналари партия ташкилотларининг диққатлари меҳнат интизомини янада мустаҳкамлаш, ишлаб чиқаришга илғор усулларни дадиллик билан жорий этиш, ташаббускорликни авж олдириш, социалистик мусобақани кучайтиришга қаратилди. Район партия комитети бу соҳада бошланғич партия ташкилотларига малакали ёрдам беришлари керак. Уларнинг иш фаолиятини пухта ва атрофлича таҳлил қилиб туриш лозим. Бу ҳеч шубҳасиз бошланғич партия ташкилотларининг жанговарлик қобилиятини оширишга катта ёрдам беради.

Колхоз ва совхозларда ҳам резервлар анчагина бор. Ҳосилдорликни ошириш, маҳсулот таннархини арзонлаштириш, ер ва техникадан унумли фойдаланишни таъмин этиш учун қатор тадбирларни амалга ошириш керак. Сабзавотчилик билан бирга чорвачиликдаги кўп меҳнат талаб қиладиган ишларни механизациялаштириш муҳим вазифадир.

Коммунистларни ғоявий чиниқтириш, улар ўртасида ташаббускорликни авж олдириш зарур. Бу соҳада бир мунча ишлар қилинмоқда.

Партия сиёсий маориф ўқиши муваффақиятли бошланди. Ҳозирги кунда марксизм-ленинизм асослари мактаблари, сиёсий ва иқтисодий семинар тўгаракларида 4 мингга яқин киши ўз билимини оширмоқда.

Лекин ҳамма жойда ҳам коммунистларнинг, партиясиз активларнинг сиёсий ўқуви юксак даражада ташкил этилган эмас. Бу соҳада пропагандист кадрларнинг ролини кўтариш керак. Ҳар бир машғулотнинг юксак савияда, ҳаёт билан ҳамнафас олиб борилишига эришиш керак.

Конференцияда сўзга чиққан нотиқлар ана шу сингари фойдали фикр ва мулоҳазаларни билдириш билан бирга коллективларда ишчи ва хизматчиларнинг меҳнат шароитини яхшилаш масаласига ҳам эътибор бердилар. Консерва заводи маъмурият, касаба союз ташкилоти уй-жой қурилишига мутлақо эътибор бермай қўйганлигини мисоллар билан айтиб ўтилди.

Шаҳар мактабларида таълим-тарбия ишларининг йўлга қўйилиши ҳам қониқарли деб бўлмайди.

Чорвоқ «ГЭСстрой» партия ташкилотининг секретари **В. Н. Дрижак** ўз сўзида коллектив коммунистларининг бундан буёнги режалари ва резервларни қидириб топиш учун қандай тадбирлар кўрилаётганлиги ҳақида гапирди.

Жданов номли колхоз раиси А. Абдуҳолиқов колхоз меҳнаткашларининг келгуси йилга қандай тайёргарлик кўраётганлиги ҳақида сўзлаб берди.

Конференцияда районда оммавий-сиёсий, ташкилий-тарбиявий ишларни жонлантириш юзасидан ҳали бир қатор ишлар амалга оширилиши таъкидлаб ўтилди. Район халқ хўжалигини юксалтиришга, резервлардан унумли фойдаланишга қаратилган тадбирлар белгиланди.

Конференция ишида область партия комитетининг иккинчи секретари **В. В. Окунский** қатнашди ва нутқ сўзлади.

Конференцияда Тошкент область партия комитети партиявий-ташкилий ишлар бўлими мудири **О. Зуфаров,** область партия комитети маъмурий органлар бўлими мудири **Ж. Маликов,** Ўзбекистон ССР Энергетика ва электрлаштириш министри **А. Х. Ҳамидов** иштирок этдилар.

Конференцияда район партия комитетининг янги состави, ревизия комиссияси, область партия конференциясига делегатлар сайланди.

* * *

Бўстонлиқ район партия комитетининг ташкилий пленуми бўлиб ўтди. Пленумда **В. А. Емцов** район партия комитетининг биринчи секретари **Е. П. Пўлатов, Н. В. Солдатовалар** район партия комитетининг секретарлари қилиб сайландилар.

Реклама ва эълонлар

ТВ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.30 — МОСКВА. 18.00 — ТОШКЕНТ. 18.05 — Мультфильм. 18.15 — «Ахборот». 18.30 — МОСКВА. **Футбол: «ТОТТЭНХЭМ» (Англия) — «ДИНАМО» (Тбилиси).** 20.00 — Миллионлар ленинча университети. 20.30 — ТОШКЕНТ. Шеърият мухлисларига. 20.40 — «Ахборот». 21.00 — Концерт. 23.00 — МОСКВА. «Вақт». 23.30 — Фигурали учиш бўйича халқаро мусобақалар. ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 18.00 — МОСКВА. 18.30 — ТОШКЕНТ. 18.50 — Ўқувчилар учун кўрсатув. 19.20 — Стандарт ва сифат. 19.50 — Ўн минут музика. 20.00 — **Освенцим хотиралари** (адабий театр). 20.30 — МОСКВА. Концерт. 20.50 — **Баҳорнинг ўн етти лаҳзаси** (бадиий фильмнинг 12-серияси). 22.00 — ТОШКЕНТ. «Здоровье». 22.30 — **Қизжибек** (бадиий фильмнинг 2-серияси). УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 19.00 — Тошкент янгиликлари. 19.15 — Бадиий фильм. 20.40 — Беш йиллик маршрутлари бўйлаб. 21.00 — Ҳужжатли фильм.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 13[XII да **Дон Жуан,** 14[XII да **Майсаранинг иши,** 15[XII да **Аида.**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА 13[XII да **Мирзо Улуғбек,** 14[XII да **Бой ила хизматчи,** 15[XII да **Абу Райҳон Беруний.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 13[XII да **Лақма,** 14[XII да **Ажаб савдолар,** 15[XII да **Жумагул.**

КИНО

Муҳаббат алангаси (2 серия) — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА», «СПУТНИК», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Қаллоб Цеплис — «ЎЗБЕКИСТОН», «КЎКЧА», «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Дайди — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Эҳтиром ташрифи — «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Фантомас — «МИР» (кундуз ва кечқурун).

Алиби учун ярим миллиард — С. РАҲИМОВ номли, ҲАМЗА номли (кундуз ва кечқурун).

Сангам — Ғ. ҒУЛОМ номли (кундуз ва кечқурун).

Севгига эришиш йўли (13.00, 17.00, 20.45), **Италиялик Америкада** (11.00, 15.00, 19.00): — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ».

Робинзон Крузонинг ҳаёти ва ажойиб саргузашти (жуфт соатларда), **Болалар ва ҳайвонларга раҳм қил** (тоқ соатларда): — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ».

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА
14 ДЕКАБРДАН БОШЛАБ ҲАР КУНИ КЕЧ СОАТ 5 ЯРИМДА
„ЁШ ҚАЛБЛАР“
ЦИРК КОЛЛЕКТИВИНИНГ ГАСТРОЛЛАРИ

ПРОГРАММА — Ўзбекистон пахтакорларининг улкан меҳнат ғалабасига бағишланади.

Шанба кунлари кундуз соат 3 ва кеч 5 яримда; якшанба кунлари кундуз соат 12.30, 3 ва кеч 5 яримда томошалар кўрсатилади.

Касса эрталаб соат 10 дан ишлайди.

Справка учун телефонлар: 334821; 334661.

ЦИРК ЯҚИНИДА: 1, 4, 19, 25, 41, 49, 52, 54, 74-автобусларнинг сўнгги бекати жойлашган.

Спорт

НАВБАТДАГИ ЎЙИН — ДУРАНГ

СССР клублар терма командаси сафардаги навбатдаги учрашувини Боливияда «Стронгест» командаси билан ўтказди. Бу учрашув Ла-пассе стадионида бўлди. Учрашувнинг 43-минутида совет командаси қанот ҳужумчиси Онищенко ҳисобни очди. «Стронгаст» командаси ҳужумчиси Днас орадан 2 минут ўтгач ҳисобни тенглаштирди. 1:1 ҳисоби ўйин охиригача ўзгармади. Совет командаси бу матчни қуйидаги составда ўтказди: Абрамян, Матвиенко, Ольшанский, Комаров, Звягинцев, Заназанян, Иштоян, Андриасян, Долматов, Зинченко, Онищенко. Учрашувнинг иккинчи бўлимида командамиз составида бир нечта ўзгариш бўлди. Тренерларимиз Пильгуй, Ловчев, Федотов, Шепель, Евриожихинларни майдонга туширди.

КУБОК ТУРКВО БОКСЧИЛАРИДА

Арманистон пойтахтида бир неча кун давомида бокс бўйича СССР Қуролли кучлари кубоги учун ёшлар ўртасида Бутуниттифоқ мусобақалари бўлиб ўтди. Фахрли соврин учун 8 та округнинг терма командалари беллашди. Закавказье, Болтиқ бўйи округлари ҳамда Москва ҳарбий округи командаларини 7:4, 6:5 ва 7:4 ҳисобларида мағлубиятга учратган Туркистон ҳарбий округи боксчилари финалда пойтахт вакиллари билан беллашдилар. Ҳамшаҳарларимиз бу учрашувни ҳам кўтаринки руҳ билан ўтказиб, 7:4 ҳисобида ғалабага эришдилар ва кубок эгаси бўлдилар.

Командага фахрли спорт мастери, Ўзбекистоннинг бир неча бор чемпиони Б. Ниёзов раҳбарлик қилмоқда.

ҲАМШАҲРИМИЗНИНГ ОЛТИН МЕДАЛИ

Львов шаҳрида эркин кураш бўйича «Ленинская молодёжь» газетаси мукофоти учун Бутуниттифоқ турнири бўлиб ўтди. Бунда республикамиз спорт шарафини Ўзбекистон маориф министрлиги терма командаси ҳимоя қилди. «Динамо» спорт саройида мамлакатимизнинг 16 шаҳридан келган 450 дан ортиқ ёш полвонлар фахрли соврин учун беллашди. Ўзбек спортчилари ўз сафида бир қатор ёш қобилиятли спортчиларни синаб кўрдилар. Командамиз умумий 5—8-ўринларни бўлишиб олди. Оғир вазнда қатнашган Г. Мовсесян 17 марта гиламга чиқиб, ҳар сафар ғалаба қозонишга муваффақ бўлди. Бу ёш полвон ўз вазнида биринчи ўринни эгаллаб, турнирда олтин медал билан тақдирланди.

Дунё хабарлари

МАМЛАКАТЛАР ОДАМЛАР ВОҚЕАЛАР

ҚЎШМА УЧРАШУВ

ПАРИЖ, 12 декабрь. (ТАСС). Умум меҳнат конфедерацияси, Франция меҳнат демократик конфедерацияси ва маориф ходимларининг миллий федерацияси қўшма учрашув ўтказдилар. Мана шу энг катта уч касаба союз вакилларининг қўшма учрашуви тўғрисида эълон қилинган ахборотда, биз иш ҳақи ва пенсияни кўпайтириш учун, Францияда нархлар ва инфляция ошиб бораётганлигига қарши биргаликда кураш олиб боришни давом эттирамиз, дейилади.

Францияда қимматчиликка ва инфляцияга қарши 6 декабрда ўтказилган миллий кураш куни француз меҳнаткашларининг норозилиги кучайиб бораётганлигини ва уларнинг жанговарлик кайфияти ошиб бораётганлигини кўрсатди, дейилади ахборотда.

Учта касаба союз марказларининг делегатлари француз меҳнаткашларининг манфаати учун курашда ҳамкорлик қилиш формаларини ва йўлларини белгилаб олмоқ учун яқин фурсатда сўл сиёсий партияларнинг вакиллари билан учрашадилар.

В. БРАНДТ БИЛАН В. ШЕЕЛЬ ЧССРДА

ПРАГА, 11 декабрь. (ТАСС). Германия Федератив Республикасининг канцлери В. Брандт билан ГФР вице-канцлери, ташқи ишлар министри В. Шеель Чехословакия Социалистик республикаси ҳукуматининг таклифига биноан бугун Прагага келишди.

ЧТК агентлигининг хабар беришича, улар ЧССРда бўлганчоқда ЧССР билан ГФР ўртасидаги муносабатларни нормаллаштириш тўғрисидаги шартнома имзоланади ҳамда ҳар икки мамлакат ўртасида дипломатия муносабатлари ўрнатилади.

Прага аэропортида меҳмонларни ЧССР ҳукуматининг раиси Л. Штроугал ва ЧССРнинг бошқа раҳбарлари кутиб олдилар.

КАМБОДЖА ОЗОДЛИК КУЧЛАРИНИНГ ОПЕРАЦИЯСИ

ХАНОЙ, 11 декабрь. (ТАСС). Камбоджа озодлик кучлари бўлинмалари Тонлесап дарёсини кечиб ўтиб, Пномпендан 17 километр чамаси шимоли-ғарбда жойлашган Пуролум аҳоли пунктидан уч километрлик участкада 5-йўлни кесиб қўйдилар. Пномпень қўшинларининг қўмондонлиги ватанпарварларнинг пойтахт томон ҳаракатини тўхтатишга уриниб, 5-йўл районига шошилинч суратда пиёдалар ва танкларнинг йирик бўлинмаларини ташламоқда.

„ПОЛЬША БИЛАН УЧРАШУВ“

БЕРЛИН, 11 декабрь. (ТАСС). Германия Демократик Республикаси пойтахтидаги Поляк маданияти уйида «Польша билан учрашув» мавзуидаги конкурснинг энг яхши фото суратлари виставкаси очилди. Бундай конкурсни Польшада чиқадиган «Жиче Варшави» газетаси фото ҳаваскорлар учун шу йилнинг май ойида эълон қилган эди.

Конкурс жюриси номига асосан ГДРдан, шунингдек Франция, Италия, ГФР, Швейцариядан 230 тадан ортиқ сурат келди. ГДРнинг Котбус шаҳрида яшовчи фото ҳаваскор Герд Раттейнинг «Варшавада биринчи май» деб аталган сурати энг яхши деб топилди. Швейцария ва ГФРдан олинган суратлар ҳам мукофотлар билан тақдирланди.

●

Барча тинчликсевар инсоният Чилида бўлаётган қонли террорга қарши норозилик билдириб, Чили Компартияси бош секретари Луис Карвалан ва барча сиёсий маҳбусларни тезда озод этилишини талаб қилмоқдалар. Суратда: Италия меҳнаткашларининг Чили ватанпарварлари билан ҳамкорликка бағишланган оммавий намойиши.

ТАСС фотохроникаси.

●

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Бизнинг АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26 уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — В36495. Редактор ўринбосарлари — В35885, В37916. Масъул секретарь — В34808. Пропаганда, адабиёт ва санъат бўлимлари — В31936. Саноат, транспорт ва қурилиш бўлими — В33786. Партия турмуши, ахборот ва спорт бўлимлари — В35811. Қишлоқ хўжалиги, фан мактаб ва олий ўқув юртлари бўлимлари — В39050. Совет қурилиши маиший хизмат ва шаҳар хўжалиги бўлими — В37045, хатлар ва оммавий ишлар бўлими — В34048. Эълонлар бўлими — В38142, Коммутатор — В30249 дан В30258 гача.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси Тошкент шаҳри.

Р. 01900. Индекс 64634 В. 1882.